Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok 3 LIPIEC—SIERPIEŃ 1934 Nr. 7—8

PALESTYNA i BLISKI WSCHÓD

organ polsko-palestyńskiej izby handlowej

Cena egzemplarza zł. 1.50

TREŚĆ NUMERU PIERWSZEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU".

TREŚĆ NUMERU DRUGIEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU".

TREŚĆ NUMERU TRZECIEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU"

TREŚĆ NUMERU SZÓSTEGO (ROK III) „PALESTYNY I BLISKIEGO WSCHODU"

Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Rok III Warszawa, lipiec — sierpień 1934 Nr. 7 — 8

TREŚĆ NUMERU:

DR. A. MARCUS,
Hajfa.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY RZĄDU PALESTYŃSKIEGO NA ROK 1934-35

(em) Rząd palestyński ogłosił dn. 1 czerwca preliminarz budżetowy na rok 1934/35 (1.IV.34 — 31.III.35). Po doświadczeniach w roku budżetowym 1933 — 1934, zwiększony został budżet i podjęto odpowiednie kroki celem zwiększenia dochodów rządu dla otrzymania potrzebnych sum. Wysokość sumy na bieżący rok budżetowy preliminowana została na ŁP. 3.249.658, wobec ŁP. 2.516.394 w roku ubiegłym. Oznacza to, iż wydatki zwiększą się w roku bieżącym o ŁP. 733.264, co wynosi wzrost o 30%. Należy jednakże podkreślić, iż mimo tego wzrostu wydatków, rząd określa wysokość dochodów na sumę ŁP. 3.483.656 (w r. ub. ŁP. 3.015.917) co da nadwyżkę ŁP. 232 997. Jeśli rachunek ten sprawdzi się, wówczas suma nadwyżek budżetowych zaokrągli się do ŁP. 2.750.000. Lecz istnieje uzasadnione mniemanie, iż dochody będą większe, niż rząd oblicza, jeśli rząd polityką swą nie przeszkodzi dalszemu rozwojowi gospodarki palestyńskiej.

Po stronie pozycyj dochodów rząd liczy na wzrost wpływów z opłat celnych (wzrost do sumy ŁP. 1.650.000.-). Cła mają w roku bieżącym budżetowym stanowić 47,4% ogólnej sumy dochodów i pokryć 50,7% wszystkich wydatków. Pozycja dochodów celnych stale wzrasta i staje się dla nas bardziej jasnem, gdy wspomnimy, iż w r. 1920-1921 cła wynosiły tylko 23,5% ogólnej sumy dochodów. W latach zaś 1928 — 34%, a w roku 1931 — 39,5% ogólnej sumy wpływów. Obecnie zaś cła mają stanowić prawie że połowę całej sumy dochodów, zdaje się że i to oszacowanie jest zbyt skromne, gdyż wiadomem jest, że w roku ubiegłym przywieziono do Palestyny wielkie kapitały, a te z konieczności powodować muszą zwiększony import towarów, co zaznaczy się dopiero w bieżącym roku budżetowym. Uwzględniwszy to można powiedzieć, iż część ceł stanowi pośredni podatek od kapitałów importowanych. Cła te stanowią także, ze względu na swą strukturę pewną formę indywidualnego opodatkowania, zaznaczającego się w skonsumowaniu środków żywnościowych, przedmiotów zbytku, jak i przy wymianie towarowej. Prawie, że 70% opłat celnych w ostatnich latach pochodzi z 14-u pozycyj ceł wwozowych, obejmujących środki spożywcze i zbytku oraz surowce potrzebne dla komunikacji zmotoryzowanej.

Pośrednie opodatkowanie znajduje więc swój wyraz we wzroście pozycyj ceł, wysuwającej się na plan pierwszy w całokształcie budżetu państwowego. Bezpośrednie zaś opodatkowanie usuwa się w sposób zdecydo-

wany na plan dalszy. Wiadomem jest powszechnie o projektowanym podatku dochodowym w Palestynie, którego projektodawcy wychodzą z założenia, iż w ten sposób umożliwi się odciążenie rolnictwa, cierpiącego od nadmiaru podatków pośrednich i bezpośrednich. Inaczej bowiem nie byłoby to usprawiedliwione zmianami strukturalnemi gospodarki palestyńskiej. Nie zanosi się jednakże na takie odciążenie rolnictwa, o ile projekt powyższy ma być zrealizowany. Komisja, która została powołana do zbadania kwestji wprowadzenia podatku dochodowego, nie doszła do żadnych pozytywnych wniosków i wniesiony projekt ma podobno być wycofany. Komisja ta spotkała się z ostrym sprzeciwem tak arabskich jak i żydowskich sfer gospodarczych, a pod pewnym także względem ze strony administracji palestyńskiej. Oczywistem jest, iż stanowisko zajęte wobec tego podatku. jest poza Palestyną niezawsze zrozumiałe, a także Jüdische Rundschau wypowiedziała się w tej sprawie i to nie po linji zainteresowań żydostwa palestyńskiego. Niemożliwością jest problemat ten wyczerpująco omówić w łamach niniejszej pracy. Faktem jest jednak, iż osiedle żydowskie w Palestynie płaci podatek dochodowy, a to, o ile nie pod presją sankcji prawnej, to z powodu nakazu moralnego, działającego równie silnie, co i zarządzenia administracyjne (wyjątki oczywista zawsze istnieją). Jasnem jest dla nas, iż wprowadzenie fiskalnego podatku dochodowego podkopuje pod pewnym względem akcje finansowe osiedla żydowskigo w Palestynie na rzecz jego instytucji narodowej. Podatek ten będzie do przyjęcia dla tegoż osiedla tylko w tym wypadku, gdy część jego zużyta zostanie na utrzymanie wymienionych instytucyj. Po doświadczeniach wieloletnich, zupełnie jednak na miejscu jest sceptyczne ustosunkowanie się do tego zagadnienia. Załączone poniżej omówienie pozycji wydatków rządowych uzasadnia stanowisko takie w dostatecznej mierze.

Negatywne stanowisko osiedla żydowskiego w Palestynie stanowi więc pewnego rodzaju krytykę budżetową. Nie należy jednakże przypuszczać, iż krytyka taka jest uprawiana przez Żydów w sposób systematyczny, bowiem gdyby tak było, musiałoby wówczas istnieć także i pewne stanowisko żydowskie względem zagadnień celnych, odgrywających tak poważną rolę w pozycji dochodów rządowych. Nie zanosi się jednak na to chwilowo, byśmy się pod tym względem mieli posługiwać jedynie kazuistyką. Nadmienić należy, iż wnioski w sprawie reform celnych, o ile są odpowiednio uzasadnione, bywają uwzględniane przez odnośne czynniki rządowe. Nie o to jednak tylko chodzi. Żydzi wysunęli w tej sprawie bardzo wiele postulatów, którym brak jednak odpowiednio opracowanej motywacji. Oprócz tego nie można nadal utrzymać zarządzenia w sprawie ulg celnych, udzielanych dla surowców tylko po pewnym czasie od chwili uruchomienia fabryki, gdyż rząd nie daje żadnych gwarancyj dalszego

stosowania wymienionych ulg. W kierunku tym powinna być skierowana akcja celna żydostwa palestyńskiego, wyrażająca się w pozytywnej krytyce budżetowej. Nie jesteśmy bynajmniej zainteresowani w tem, by dochody rządu, pochodzące głównie z ceł, zmniejszyły się, na nich bowiem opiera się cały budżet, żądamy jednak by w ramach dochodów celnych zmieniły się niektóre ich źródła. Będzie to bezwzględnym absurdem żądać, by „te a te cła zostały zmienione" możemy stwierdzić jednak, by żądania odpowiednio umotywowane i konstruktywna krytyka mogą doprowadzić do załatwienia tej sprawy. Dopiero gdy Palestyna przystosowana będzie do systematycznego rozwoju w odcinku przemysłowym jej życia gospodarczego, możliwem się stanie przeniesienie części dochodów, pochodzących z pośrednich opłat jak cła, na podatki bezpośrednie w rodzaju podatku dochodowego, jednakże dopiero po spełnieniu wymienionego warunku. Obecnie przemysł i handel są za słabe, a rolnictwo nie może być wogóle brane w rachubę przy nakładaniu podatku dochodowego. Kwestja bezpośredniego opodatkowania rolnictwa jest jednem z najtrudniejszych zagadnień gospodarki palestyńskiej.

Znacznie zwiększyła się pozycja dochodów portowych, która wzrosła z ŁP. 15.822 do ŁP. 58.300. Ruch w porcie hajfskim, otwartym 1 sierpnia r. ub. odgrywa tu bardzo poważną rolę. Także polityka portowa władzy mandatowej daje ostatnio wiele asumptu do krytyki i dopiero przed niedawnym czasem żydowskie i arabskie stowarzyszenia transportowe sprzeciwiały się stałemu ograniczeniu czasu wolnego przechowania towarów w składach portowych, i to bez żadnych technicznych uzasadnień, które zresztą trudno znaleźć pod tym względem. W kompleks tych zagadnień wchodzi także kwestja dzierżawy olbrzymich terenów portowych w Hajfie, które się obecnie drenuje. Jeśli polityka Wydziału Finansowego będzie dalej prowadzona w tym kierunku, rząd nigdy nie zdoła wydobyć zainwestowanych sum i stworzyć wokół portu wielkiego centrum handlowo-komunikacyjnego.

Wspomnieć także warto, o przewidywanym wzroście pozycji dochodów, pochodzących z kosztów sądowych i opłat. Przewidywany jest tu wzrost z 332.000 ŁP do 378.000 ŁP. Uwzględniono tu wzrost dochodów z opłat od tranzakcyj, będących funkcją obecnej konjunktury w kraju, nie liczono zaś na wpływy z procesów.

Dochody z poczt i telegrafów w bieżącym roku budżetowym przewidziane są na ŁP. 273.000 wobec ŁP. 229.000 w r. ub. Podwyżka ta wydaje się zupełnie uzasadniona, a zdaje się, że wpływy przerosną je znacznie. Także Wydział Poczt i Telegrafów wymaga natychmiastowych reform, a odnosi się to szczególnie do telefonów. Brak nowych połączeń jest już od dłuższego czasu powodem wielu skarg, tak że całe przedsiębiorstwo

telefonów nie funkcjonuje tak, jakby wymagał tego jego szybki rozwój.

Po stronie rozchodów zaobserwować możemy zwrot niektórych pozycyj, a zasady, któremi się kierowano przy zwiększeniu ich, były te same co w ubiegłym roku budżetowym. Rząd mandatowy posługuje się przytem bardzo ciekawą, państwowo-prawną hipotezą, wychodząc z założenia, że istnieje „narodowość palestyńska", która dzieli się na części, bardziej i mniej zamożną. Bardziej zamożną częścią są Żydzi, zaś mniej zamożną — Arabowie. Założenie to w konsekwencji swej doprowadza do tezy, głoszącej, iż bardziej zamożna część fikcyjnego „narodu" powinna ponosić cały ciężar obowiązków podatkowych, które mają być obrócone na polepszenie położenia biedniejszej części ludności. Teorja ta stanowi zatem dla nas klucz do zrozumienia niektórych zagadkowych pozycyj wydatkowych po rozchodowej stronie budżetu. Zaobserwować to można w pozycji budżetowej wydatków na służbę zdrowia, gdy roku zeszłego wynosiły one ŁP. 50.000, żydowskie instytucje otrzymały z tego ŁP. 3.700, gdy w tym roku pozycja ta wzrosła do ŁP. 161.000, z czego Żydzi otrzymali tylko ŁP. 9.195. W pozycji tej daje się właśnie najwyraźniej zauważyć wpływ wspomnianego wyżej założenia. Żydzi jako część zamożna ludności, otrzymują więc tylko pewnego rodzaju premję honorową dla swojej służby zdrowia, lecz niema mowy o przyznaniu im odpowiedniej sumy w stosunku do ich udziału w dochodach rządowych. Budżet „Hadassy" i Kupath Cholim sięga łącznie sumy ŁP. 130.000. Podobnie wyglądają stosunki w dziedzinie wychowania i oświaty. Pozycja ta budżetu rządowego podwyższoną została ze ŁP. 160.000 do ŁP. 206.000. Szkoły, które przez organizację sjonistyczną są utrzymywane, otrzymały ubiegłego roku subsydjum sięgające ŁP. 25.000, bieżącego zaś roku otrzymują one od rządu ŁP. 28.000. W taki sposób wydatki ludności żydowskiej przeznaczone na oświatę nie są uwzględniane w budżecie rządu mandatowego. Wymieniłem te kilka faktów, by wykazać, dokąd prowadzi lansowanie fikcji o narodzie palestyńskim przez czynniki rządu mandatowego. Podobnie wyglądają stosunki we wszystkich innych pozycjach budżetowych. Jest niezmiernie trudno przedsięwziąć cokolwiek w kierunku zmiany tego stanu rzeczy. Wykazała to praktyka ostatnich kilku lat. Szczególnie właśnie w tych kwestjach budżetowych jasnem się staje to, co zdziałało osiedle żydowskie dla ludności arabskiej, choćby nie z jego własnej woli. Musimy przeto powiedzieć sobie, iż obecny system budżetowy wykazuje tendencję zabierania Żydom przynależnych im sum pieniężnych i przelania takowych na rzecz instytucyj arabskich. Polityka ta niekoniecznie musi się sprzeciwiać zasadom sjonistycznej działalności. Myśmy zawsze wskazywali na to, iż działalność nasza wychodzi także na korzyść ludności arabskiej, mimo, że nie o to nam tylko chodzi, lecz o kwestję równie poważną. Przy

rozkładzie podatków i rozdziale subwencyj widać wyraźną tendencję schematyzowania tych zagadnień i w wielu wypadkach prymitywne dojście do wszelkich zagadnień podatkowo-gospodarczych.

Reasumując tedy powyższe chciałbym powiedzieć, iż my, z naszej żydowskiej strony, nie możemy pozostawić krytyki budżetowej tylko dla poszczególnych pozycyj żydowskich, musimy ją stosować względem całokształtu spraw budżetowych, gdyż wszystkie te zagadnienia łączą się z sobą w jeden kompleks. Musimy dążyć do współpracy między nami, stroną krytykującą budżet rządowy, a władzą mandatową, by doprowadzić do załatwienia interesów żydowskich i arabskich w równie zadawalającej mierze. Nie doprowadzi to, coprawda, do zupełnego zaspokojenia wszystkich żądań żydowskich, lecz wpłynie na załagodzenie największych wspólnych bolączek budżetowych. Ja myślę, iż stworzenie takiej rzeczowej krytyki budżetowej ze strony żydowskiej zmusi także rząd mandatowy do zajęcia odpowiedniego stanowiska względem naszych rzeczowo uzasadnionych postulatów.

DR. K. GRUNWALD,
Jerozolima.

BANKOWOŚĆ I KREDYT W TEL-AWIWIE

W ostatnim numerze miesięcznika „Palästina“ zamieszczony jest b. ciekawy artykuł o bankowości w Tel-Awiwie. Artykuł ten w tłumaczeniu podajemy poniżej.

(pw) W roku 1925, jak opiewa powiastka tel-awiwska, przybył pewien Żyd do kraju. Pieniędzy oczywiście nie miał, pozostała mu natomiast z dawnych dobrych czasów jedna ciężka łyżka srebrna. Za nią otrzymał on pożyczone 2 funty palestyńskie, które też wpłacił przy zapisywaniu się na członka spółdzielni kredytowej. W spółdzielni tej otrzymał on pożyczkę 20 funtów. Z tym to kapitałem wstąpił, jako członek do towarzystwa kolonizacyjnego (parcelacyjnego) i nabył przez uiszczenie pierwszej wpłaty działkę ziemi. Na ziemi swojej na palu przybił tabliczkę: „Plac p. N. N.“.

Gdy tylko napis się ukazał, zaczęli się zgłaszać rozmaici agenci: „Wszak pan nie będzie używał zagranicznych cegieł. Nasze są 150 razy mocniejsze, a pan przecież jest sjonistą. Pan teraz pieniędzy niema? ale pocóż i weksle wystarczą“.

Gdy następnego dnia cegły zostały wyładowane zjawił się przedsta-

wiciel spółdzielni budowlanej i zwrócił się do właściciela nowonabytej ziemi temi słowy: „Jako dobry Żyd będzie pan chyba pewnie przy pomocy naszej budował; co się zaś tyczy zapłaty to załatwimy to innym razem".

Nim pierwsze piętro było wybudowane właściciel zdołał wynająć mieszkania 3-ch pięter, otrzymując też zgóry komorne za trzy lata.

Wszystko to stało się tylko dlatego, że posiadał łyżkę srebrną, a zresztą srebro łyżki nie było prawdziwe.

Coprawda w historyjce tej Tel-Awiw ironizuje z siebie, jednak tkwi w niej ziarnko prawdy. Świadczy ona jak dalece dzięki udzielonemu kredytowi Tel-Awiw rozbudował się.

Miasto Tel-Awiw zawdzięcza swoje powstanie poniekąd kredytowi udzielonemu przez Anglo-Palestine Bank ze specjalnego depozytu wysokości 240.000 franków, złożonego przez Żydowski Fundusz Narodowy. Mimo rozmaitej krytyki tegoż banku, ma jednak Tel-Awiw bardzo wiele mu do zawdzięczania i jeszcze do niedawna każdy obywatel był w jakiejkolwiek formie związany z tym bankiem.

Anglo-Palestine Bank powstał w 1927 roku jako bank narodowy (o nominalnym kapitale zakładowym 1.000.000 funtów, faktycznie wpłacono 300.000 funtów) i w swem rozwoju odzwierciadla on analogiczny rozwój miasta Tel-Awiwu. W roku 1909, w okresie powstania Tel-Awiwu, oddział jaffski liczył 860 kont, obejmujących sumę ŁP. 95.000, natomiast pod koniec wojny światowej oddział ten liczył 1.460 kont, obejmujących ŁP. 255.000. W okresie utworzenia oddziału tel-awiwskiego, w roku 1923 oddział Anglo-Palestine Bank posiada 2.400 kont o ogólnej sumie ŁP. 515.000. W dziesięć lat później, t. j. w roku 1933 oba te oddziały posiadają łącznie 10.600 kont, obejmujących kapitał ŁP. 325.000.

W okresie tym prawie nie było kupca lub fabrykanta w Palestynie, któryby w jakiejkolwiek formie nie był popierany przez Anglo-Palestine Bank. Pozatem należy podkreślić, iż dzięki temu banku została w Palestynie obniżona stopa procentowa; w roku 1928 Anglo-Palestine Bank obniżył dla przedsiębiorstw przemysłowych stopę procentową z 9 do 7%.

Anglo-Palestine Bank przyczynił się do powstania oraz do szybkiego rozwoju spółdzielni kredytowych w kraju.

Należy również wspomnieć, iż bank ten udzielił samorządowi miasta Tel-Awiwu szereg pożyczek, które w roku 1929 złączone zostały w jedną większą pożyczkę, osiągając kwotę ŁP. 50.000. Złączona ta pożyczka ma być spłacona w ciągu 10 lat.

W roku 1932 Anglo-Palestine Bank wybudował wielki gmach w Tel-Awiwie, gdzie przenosi swoją centralę i generalną dyrekcję. Bank ten w takim tempie się rozwijał, iż już w następnym roku nowo-wybudowany gmach okazał się zbyt ciasny i musiano otworzyć filję tegoż banku na ulicy

Allenby. Jednocześnie musiano powiększyć personel urzędniczy ze 144 do 155 osób. Mamy nadzieję, że również w najbliższych latach rozwój Anglo-Palestine Bank postępować będzie naprzód i że bank ten spełniać będzie funkcje banku narodowego Iszuwu, jak to sobie wyobrażał Dr. Teodor Herzl. Bank ten przezwyciężył szereg dolegliwości natury organizacyjnej i obecnie może nowemi siłami przystąpić do zrealizowania swoich celów.

Związany z działalnością Anglo-Palestine Bank oraz od niego zależny jest General Mortage Bank, który posiadając mały kapitał zakładowy (ŁP. 50.000) odegrał jednak wybitną rolę w rozwoju miasta Tel-Awiwu i może się okazać na przyszłość skutecznym instrumentem dalszej pracy. General Mortage Bank obejmuje swoją działalnością całą Palestynę, jednak lwia część tej działalności przypada na miasto Tel-Awiw. W roku 1928 na ogólną liczbę 668 pożyczek hipotecznych, udzielanych przez wyżej wspomniany bank, przypadają na Tel-Awiw 523 pożyczki na ogólną sumę ŁP. 212.000. Ilość tych pożyczek, przypadająca na miasto Tel-Awiw, wzrosła znacznie w roku 1933. W pierwszych 9 miesiącach ub. roku General Mortage Bank udzielił mieszkańcom Tel-Awiwu 657 pożyczek o wartości ŁP. 300.000. Przy ogólnej ilości 5.000 domów w Tel-Awiwie ilość 657 udzielonych pożyczek mówi sama za siebie.

Należałoby wzmocnić podstawy finansowe tego banku przez zwiększenie kapitału zakładowego. Jest to ważne zadanie na przyszłość.

Należałoby również złączyć i skoordynować działalność istniejących w kraju 3-ch instytucyj hipotecznych. Przyczyniłoby się to w znacznej mierze do rozszerzenia ich działalności.

Działalnością pionierską odznaczał się Palestine Mortage and Credit Bank w Jerozolimie, będący narzędziem działania amerykańskiego Palestine Economic Corporation. Bank ten przy współdziałaniu ciał samorządowych, Żydowskiego Funduszu Narodowego oraz Histadrut Haowdim finansował budowę dzielnic robotniczych Szchunot Hapoalim. Również budowa Szchunot Szchejnym A i B finansowana była przez wspomniany bank.

Ożywioną działalność w kierunku finansowania przemysłu palestyńskiego wykazuje od roku 1931 Loan Bank, mający centralę w New-Yorku. Bank ten był początkowo Free Loan Institute Joint'u (J. D. C.), a w roku 1924 został on zorganizowany i przeznaczony do udzielania kredytu tym drobnym kupcom i rzemieślnikom, którzy nie mogą jeszcze kredytów otrzymać w t. zw. bankach handlowych lub też w spółdzielniach. Loan Bank wyświadczył społeczeństwu żydowskiemu w Palestynie nieocenione zasługi. Wielu rzemieślników i kupców w Tel-Awiwie przyznaje, iż swój sukces gospodarczy zawdzięczają przedewszystkiem kredytom otrzymanym w Loan Bank zaraz po przybyciu do kraju.

Szczytna była działalność Loan Banku w 1927/28 roku, w okresie ciężkiego kryzysu gospodarczego, oraz w roku 1929 po rozruchach i smutnych wydarzeniach w kraju. W okresach tych bank spotęgował swoją działalność, chcąc w ten sposób wydatnie przyczynić się do złagodzenia panującego kryzysu gospodarczego. Ostatnio bank ten znacznie ograniczył swoją działalność, gdyż jego dotychczasowa klijentela znacznie gospodarczo się rozwinęła i niema już potrzeby ubiegania się o pożyczki krótkoterminowe, a pozatem takież pożyczki stoją obecnie ze wszechstron do dyspozycji. Bank ten wykazuje ostatnio ożywioną inicjatywę, zmierzającą do wywołania ruchu oszczędnościowego wśród ludności Palestyny.

Naogół stwierdzić należy, że nastąpiła radykalna zmiana zadań kapitałów pracujących w kraju z nastawieniem socjalnem. Wobec dostatecznej ilości kredytów krótkoterminowych na rynku palestyńskim kapitały te mogą być zużyte do spełnienia innych zadań, jak np. do zasadniczego rozwiązania zagadnienia kredytów dla przemysłu krajowego. Mamy nadzieję, że Loan Bank również na przyszłość spełniać będzie bardzo poważną funkcję w życiu gospodarczem Tel-Awiwu.

Odnośnie kredytów dla celów przemysłowych wspomnieć należy o działalności tow. Palestine Corporation, zajmującem się szczególnie lombardowaniem surowców i fabrykatów. Towarzystwo to powołane zostało do życia przez londyński „Palestine Economic Board". Ostatnio towarzystwo to znacznie rozszerzyło zakres swojej działalności i zajmuje się w chwili obecnej również innemi formami kredytu.

Londyński Palestine Economic Board oraz new-yorski Palestine Economic Corporation mają swoje udziały w Central Bank for Cooperative Institution. Bank ten ma swoją centralę w Jerozolimie oraz filję w Tel-Awiwie i zajmuje się głównie finansowaniem spółdzielni w kolonjach. Pozatem bank ten finansuje kilka spółdzielni przemysłowych w Tel-Awiwie. Istnienie filji tego banku w Tel-Awiwie potęguje znaczenie Tel-Awiwu jako ośrodka działalności kredytowej.

Również bankiem o charakterze centralnym, ale innego rodzaju jest Workers Bank (Bank Hapoalim) założony w 1922 r. przy wydatnej pomocy organizacji sjonistycznej. Bank ten finansuje wielką ilość instytucyj robotniczych między innemi „Tnuwę", Hamszbir" i wydatnie popiera kwuce i kibuce oraz wogóle kolonizację robotniczą.

Podobnie jak Workers Bank jest ściśle związany z pewną partją w sjoniźmie, tak też jest z Bankiem Mizrachi. Bank ten założony został w r. 1923 przez religijnych sjonistów, grupujących się w partji „Mizrachi", stawiając sobie za główne zadanie popieranie stanu średniego. Bank Mizrachi działał dotychczas przeważnie jako bank handlowy i w niewielkiej mierze finansował prace plantacyjne oraz hodowlę drobiu. Mimo,

iż jest on wyposażony w stosunkowo niewielki kapitał zakładowy (nominalny kapitał zakładowy wynosi ŁP. 60.000, faktycznie wpłacono dotychczas ŁP. 19.600) jednak zdołał on już sobie zdobyć należytą pozycję w Iszuwie. W roku 1927 ogólna suma depozytów w Banku Mizrachi wynosiła ŁP. 29.500, a w roku 1932 już ŁP. 92.400. Również obroty banku wzrosły znacznie i tak w roku 1932 ogólna suma obrotu banku wynosiła ŁP. 2.000.000, a w pierwszych 6 miesiącach roku następnego wynosiła już ŁP. 2.225.000. Z uznaniem należy podkreślić, iż bank ten aczkolwiek utworzony przez partję polityczną prowadzi jednak swą działalność na solidnych podstawach handlowych.

Pozatem należy wspomnieć o bankach spółdzielczych Aszrai, Bank Mełacha, Halwaa-Wechisachon, Kupat Am oraz Industriel Bank, działalność których znacznie przerosła ramy zwykłych spółdzielni kredytowych. Banki te zajmują poważną pozycję na ogólnym rynku kredytowym.

Tak się przedstawia przegląd banków instytucyj kredytowych, utworzonych przez Iszuw.

Należy również wspomnieć o działalności banków międzynarodowych, które mają swoje filje w Tel-Awiwie. Największym z nich jest Barcklays Bank, mający od lat 10 w Tel-Awiwie filję. Bank ten zajmuje przodujące stanowisko w życiu gospodarczem Palestyny. Przodujące to stanowisko zdobył on sobie nietylko tem, iż jest niejako bankiem rządu palestyńskiego, ale i przez swoją niezwykłą aktywność i inicjatywę. Bank ten podobnie, jak Anglo-Palestine Bank niejednokrotnie finansował samorząd miasta Tel-Awiwu, wyznaczył on pozatem odpowiednią kwotę na udzielanie pożyczek drobnym przemysłowcom i kupcom. W roku 1932 Barclays Bank przeznaczył kwotę ŁP. 45.000 na udzielanie pożyczek przy budowie dzielnicy handlowej (Merkaz Mischari). Zwiększyły się obecnie rozmiary działania Barclays Banku, wobec czego projektuje on wybudowanie własnego gmachu w Tel-Awiwie i otworzenia nowej filji.

Banco di Roma i Ottoman Bank otworzyły w roku 1931 swoje filje w Tel-Awiwie, jako w najważniejszym ośrodku handlowym Palestyny. Ottoman Bank finansował budowę rzeźni tel-awiwskiej.

Wkońcu należy również wspomnieć o Banku P. K. O. (Bank Polska Kasa Opieki) w Tel-Awiwie. Bank ten powstał w roku 1932 i jest filją Pocztowej Kasy Oszczędności w Polsce. Jest to jedyna filja tej instytucji na całym Bliskim Wschodzie.

Przegląd niniejszy nie obejmuje wszystkich instytucyj kredytowych Tel-Awiwu.

Istnieje w tem mieście szereg mniejszych kas kredytowych o charakterze filantropijnym. Są t. zw. kasy gmilat chesed, które udzielają małych pożyczek, spełniając również o wielkiej wartości zadanie.

Pozatem istnieje wielka ilość małych banków, które pod brzmiącemi nazwami chcą zamaskować swój niedostatek kapitałów. Koniecznością jestześrodkowanie i złączenie tych oto instytucyj. Jest to tylko kwestja czasu.

Należy podkreślić, iż w stosunkowo krótkim czasie rozbudowana została sieć banków i rozmaitych instytucyj bankowych. Sieć ta przetrwała burzę ciężkiego kryzysu gospodarczego i przyczyniła się do dalszego tak imponującego rozwoju i rozbudowy Tel-Awiwu.

Sprawozdanie Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu Rządu Palestyńskiego za r. 1933

Poniżej podajemy w tłumaczeniu ciekawsze wyjątki ze sprawozdania Dyrektora Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu rządu mandatowego Palestyny za r. 1933, które ukazało się niedawno w druku.

Import

(am) Ogólna wartość importu towarów do Palestyny wyniosła w roku 1933 ŁP. 11.123.489 w porównaniu z ŁP. 7.768.920 w roku 1932, wykazując wzrost ŁP. 3.354.568.

Znaczny wzrost wartości importu powstał wskutek dużego napływu imigrantów, którzy przywieźli ze sobą swój bagaż osobisty, narzędzia i maszyny na przeszło pół miljona funtów więcej w stosunku do roku 1932.

Zainstalowanie nowych przybyszów wymagało większej ilości zarówno lokali mieszkalnych, jak i handlowych, których budowa zwiększyła znacznie import materjałów budowlanych, jak drzewa budulcowego, żelaza w sztabach i prętach, wyrobów sanitarnych, cementu, dachówek i cegieł, przyborów elektrycznych, farb, dodatków do drzwi i okien. Import tych artykułów wyniósł w roku 1933 około ŁP. 900.000, stanowiąc wzrost ŁP. 450.000 w porównaniu z rokiem poprzednim.

Nieurodzaj zbóż wpłynął również na wzrost przywozu z zagranicy takich artykułów, jak pszenicy, jęczmienia, mąki, grysiku. Import tych zbóż wyniósł w roku 1933 — ŁP. 833.719 w porównaniu z ŁP. 450.131 w roku 1932.

W roku 1933 daje się zauważyć również wzrost importu nasion i orzechów do wytłaczania oleju, oraz tkanin bawełnianych, wełnianych i jedwabnych, odzieży, benzyny, nafty, samochodów opon gumowych i nawozów sztucznych.

Należy również zaznaczyć, że jednocześnie wzrósł w roku 1933 import surowców i artykułów nawpółobrobionych, przeznaczonych do krajo-

wej fabrykacji. Import tych artykułów był większy o ŁP. 279.519, niż w roku poprzednim.

Poniżej podajemy tabelę importu głównych artykułów do Palestyny za lata 1932 i 1933.

Artykuły	Jednostka	1932		1933	
		Ilość	Wartość ŁP.	Ilość	Wartość ŁP.
1. Jęczmień	tonn	13,257	71,913	24,834	106,788
2. Durra	„	9,337	56,883	12,501	66,782
3. Ryż	„	12,813	150,797	15,713	132.238
4. Pszenica	„	21,445	182.656	60,047	448,236
5. Mąka pszenna	„	20,058	190,330	26,918	264,679
6. Bydło	sztuk	99,067	162,514	123,080	164,409
7. Ryby solone, suszone, świeże i wędzone	tonn	2,275	71,382	2,954	98,968
8. Kawa	„	805	47,862	983	52,403
9. Cukier	„	12,860	132,710	16,067	141,865
10. Kartofle	„	7,780	44,857	9,753	45,257
11. Węgiel	„	54,678	64,247	58,007	62,443
12. Nasiona i orzechy do wytłaczania oleju	„	11,020	115,175	16,241	201,031
13. Cement	„	7.151	25,264	39,409	88,328
14. Komplety skrzynkowe	m^3	46,025	176,731	41.553	145,097
15. Drzewo budulcowe	„	74,743	183,554	115,619	253,777
16. Żelazo w sztabach i prętach	tonn	13,201	66,558	45,038	240,096
17. Rury i ich łączniki	„	6,419	118.977	11,978	214,958
18. Maszyny rolnicze	—	—	33,291	—	56,376
19. Tkaniny bawełniane	„	2,615	382,449	3,016	410,572
20. Tkaniny wełniane	„	252	152,807	375	201,559
21. Tkaniny jedwabne	„	279	174,887	438	231,733
22. Odzież	—	—	291,874	—	386,980
23. Nafta	1000 litr.	37,493	79,499	42,088	115,563
24. Benzyna	„ „	20,240	183,324	27,879	117,408
25. Samochody	sztuk	760	164,347	1,969	370,879
26. Opony gumowe	tonn	295	58,022	389	66,091
27. Nawozy sztuczne	„	6,028	52,431	10,750	95,968

Eksport

Ogólna wartość eksportu Palestyny wyniosła w roku 1933 ŁP. 2.591.617 w porównaniu z ŁP. 2.381.491 w roku 1932. Nadwyżka ta tłuma-

czy się zwiększonym wzrostem eksportu owoców cytrusowych, który wyniósł w r. 1933 ŁP. 2.078.361 w porównaniu z ŁP. 1.780.565 w r. 1932.

Eksport płodów rolnych, innych niż owoce cytrusowe, wykazuje w stosunku do roku 1932 znaczny spadek.

Eksport artykułów przemysłowych w roku 1933 był zadawalający, za wyjątkiem mydła, wina, oliwy, łóżek, które wykazują spadek w stosunku do roku 1932.

Poniższa tabela wykazuje eksport głównych artykułów z Palestyny za ostatnie pięciolecie.

	r. 1929	r. 1930	r. 1931	r. 1932	r. 1933
	w funtach palestyńskich				
1. Makuchy	25,905	1,660	22	8,980	7,594
2. Biszkopty	1,534	2,138	2,505	2.728	1,517
3. Maca	5,452	3,902	2,386	3,430	2,292
4. Ser	7,684	3,255	2,438	4,401	7,111
5. Czekolada	639	974	1,084	1,653	548
6. Wyroby cukiernicze	2,146	1,636	1,513	1,813	2,118
7. Soki i syropy owoc.	189	2,651	3,318	4,509	6,793
8. Wódka i koniak	1,552	1,142	2,703	2,740	2,206
9. Wino	27,304	31,411	30,592	30,737	22,270
10. Oliwa	7,736	19,394	29,227	32,414	20,786
11. Olej słonecznikowy	23,211	3,211	3,447	29,353	612
12. Inne oleje jadalne	4,865	1,338	5,281	473	26,459
13. Cement	19,056	28,702	20,450	22,151	14,063
14. Lustra	223	389	2.222	3,551	3,249
15. Łóżka	469	1,708	2,817	4,343	818
16. Wyroby z blachy	2,285	2,553	523	1,117	1,464
17. Wyr. z drzewa olikow.	3,742	3,319	2,320	1,567	1,726
18. Przędza i nici baw.	24	2,517	840	2,039	2,533
19. Wyr. bawełniane	4,280	5,450	2,536	2,338	1,795
20. Pończochy	18,919	19,722	16,075	12,538	11,584
21. Odzież	13,398	10,059	17,081	16,508	26.959
22. Mydło	215,203	206,259	119,941	108.101	79.342
23. Papier i tektura	930	2,475	3,787	2,544	1,768
24. Artykuły sztuki i kultu religijnego	3,307	6,604	4,078	2,819	3,936
25. Wyr. z masy perłowej	12,869	1,532	10,662	9,569	8.634
26. Torebki skórzane	3,883	6,274	6,023	5,290	7,249
27. Materjały piśmienne	—	2,727	3,834	6,770	4,620
28. Zęby sztuczne	9,261	10,325	16,152	13,429	23,674
29. Esencje	4,901	158	703	2,285	3,923
30. Inne wyroby	41,069	35.577	50,394	95,433	108,775

Poniżej podajemy tabele porównawcze importu i eksportu Palestyny za ostatnie pięciolecie.

	1929	1930	1931	1932	1933
	w funtach palestyńskich				
Import towarów	7,166,593	6,985,258	5,940,000	7,768,920	11,123,489
Import złota i srebra	12,310	3,229	2,025	155,501	145,306
Eksport towarów	1,554,262	1,896,095	1,572,061	2,381,491	2,591,617
Eksport złota i srebra	212.667	1,654	226,467	1,505,952	841,878
Reeksport	107,671	182,222	251,338	243,607	319,302
Tranzyt	265,501	155,385	177,162	196,376	187,883

Poniższe tabele wykazują import i eksport Palestyny według kategoryj towarowych.

TABELA PRZYWOZU DO PALESTYNY ZA OSTATNIE PIĘCIOLECIE.

Artykuły	1929	1930	1931	1932	1933
	w funtach palestyńskich				
I. Artykuły spożywcze, napoje i tytoń	1,911,158	1,393,009	1,535,129	1,784,830	2,425,817
II. Surowce i półfabrykaty	720,554	597,574	417,904	556,966	836,485
III. Wyroby gotowe	3,715,647	4.067,135	3,261,785	3,910,411	5,743,394
IV. Różne	819,234	927,540	725,182	1,516,713	2,117,773
Razem	7,116,593	6,985.258	5,940,000	7,768,920	11,123.489

TABELA WYWOZU Z PALESTYNY ZA OSTATNIE PIĘCIOLECIE.

I. Artykuły spożywcze, napoje i tytoń	1,101,529	1,476,070	1,229,663	2.025,664	2,246,039
II. Surowce i półfabrykaty	93,841	51,992	58,692	42,917	31,915
III. Wyroby gotowe	353,789	365,350	280,438	312,392	306,092
IV. Różne	5,103	2,683	3,268	518	7,571
Razem	1,554,262	1,896,095	1,572,061	2,381,491	2,591,617

Przemysł

Przemysł palestyński w roku 1933 wykazuje znaczny rozwój. Przemysłowcy powiększyli rozmiary swych fabryk i warsztatów, oraz założyli

nowe placówki gospodarcze, powiększając znacznie ilości zatrudnionych robotników w miarę stałego wzrostu produkcji.

W roku 1933 powstał cały szereg mniejszych fabryk, jak wyrobów trykotażowych, nożyków do golenia, karoserji autobusowych, rur cementowych, dachówek i cegieł, przyborów elektrycznych, wyrobów metalowych czekolady i wyrobów cukierniczych, preparatów chemicznych i farmaceutycznych.

W związku ze wzmożonym ruchem budowlanym w Palestynie fabryki materjałów budowlanych wykorzystały maksimum swojej zdolności produkcyjnej. W ciągu całego roku dawał się odczuwać w tej gałęzi przemysłu dotkliwy brak robotników wykwalifikowanych, głównie zdunów i elektrotechników.

Poważnym czynnikiem w rozwoju przemysłowym kraju stanowiły kapitały, pochodzące od imigrantów lub też instytucyj filantropijnych z zagranicy.

Należy zaznaczyć, że znaczna ilość przybyłych imigrantów z Niemiec rekrutowała się z przemysłowców, którzy byli właścicielami i współwłaścicielami fabryk w Niemczech.

W ciągu roku 1933 zostało zarejestrowanych w Palestynie 89 nowych spółek z kapitałem ŁP. 540.000; 5 spółek zwiększyło swój kapitał z ŁP. 87.000 na ŁP. 180.000, podczas gdy w roku 1932 zarejestrowano 57 spółek z kapitałem ŁP. 342.000; 3 spółki zaś zwiększyły swój kapitał z ŁP. 18.000 na ŁP. 41.000.

W ostatnich latach dał się zauważyć w Palestynie wzrost obiegu pieniężnego, co ilustruje poniższa tabela.

Rok	Obieg pieniężny*) w ŁP.
1930	2 197 664
1931	2 369 664
1932	2 408 664
1933	2 821 664
do 30. IX 1933	3 356 664

*) Stan w dniu 31 marca.

Ruch budowlany.

Rok 1933 był pod znakiem wzmożonej działalności budowlanej w Palestynie. W przemyśle budowlanym zostały zainwestowane poważne kapi-

tały, szczególnie w 4 większych ośrodkach Palestyny, mian. w Jerozolimie, Jaffie, Tel-Awiwie i Hajfie. Zapotrzebowanie na lokale mieszkalne i handlowe w Tel-Awiwie i Hajfie przewyższało podaż, co wpłynęło na wzrost czynszu od 20% do 40%, w porównaniu z rokiem ubiegłym. Poniższa tabela wykazuje w przybliżeniu sumy zainwestowane w przemyśle budowlanym w 20 centrach włącznie z 4 głównemi miastami w ciągu ostatnich 5-iu lat.

R o k	Sumy zainwestowane w ŁP.
1929	1 741 687
1930	2 448 670
1931	2 720 678
1932	2 945 708
1933	5 600 732

Oprócz wielkich rzesz robotników i rzemieślników, zatrudnionych w przemyśle budowlanym, zatrudnieni byli również importerzy materjałów budowlanych, którzy sprowadzili znaczne ilości drzewa budulcowego, żelaza, wyrobów sanitarnych, przyborów elektrycznych i t. p., wskutek czego znacznie zwiększyli swoje obroty handlowe.

Poniższa tabela wykazuje wartość importu materjałów budowlanych za ostatnie pięciolecie.

A r t y k u ł y	1929	1930	1931	1932	1933
	w funtach palestyńskich				
Drzewo budulcowe	141,245	167,564	153,381	184,267	253,777
Żelazo w sztabach i prętach	114,451	101,746	38,629	96,683	240,096
Wyroby sanitarne	21,687	20,993	19,824	39,288	66,041
Przybory elektryczne	38,740	38,884	22,704	29,475	58,491
Cement	22,215	16,996	14,359	25,264	88,328
Farby	17,379	18,445	18,963	24,471	39,339
Szkło taflowe	14,453	15,953	15,372	21,984	34,431
Dachówki i cegły	19,117	18,618	16,068	20,849	34,523
Wyroby żelazne	88,340	57,346	47,912	52,524	56,079

Przemysł cytrusowy.

Eksport pomarańczy i grejpfrutów przez Jaffę i Hajfę rozpoczął się

w roku ubiegłym już w początkach listopada. Ceny osiągnięte na rynku W. Brytanji w roku ubiegłym wahały się od 9 do 13 szyl. za skrzynkę pomarańczy i od 10 do 16 szyl. za skrzynkę grejpfrutów. Mniej więcej na tym samym poziomie utrzymywały się ceny w Niemczech i innych krajach europejskich.

Poniższa tabela wykazuje szybki wzrost obszarów, branych pod plantacje owoców cytrusowych w okresie 1926—1933.

Rok	Dunamów	Rok	Dunamów
1926	42 000	1930	110 000
1927	60 000	1931	125 000
1928	70 000	1932	140 000
1929	95 000	1933	175 000

Eksport owoców cytrusowych przez Hajfę stale wzrasta. W ciągu sezonu 1932—1933 zostało wywiezionych z Hajfy 1.457.493 skrzynek owoców cytrusowych, w porównaniu z 800.000 skrzynek w sezonie poprzednim. Przewidywane jest, dzięki ułatwieniom, istniejącym w nowozbudowanym porcie, że eksport owoców cytrusowych przez port hajfski w następnych sezonach wzrośnie jeszcze bardziej.

Eksport pomarańczy i grejpfrutów w okresie 1932—1933

Patrz tabela na str. następnej.

Wraz ze stałym wzrostem produkcji owoców cytrusowych zarówno plantatorzy, jak i eksporterzy, starają się o znalezienie nowych rynków zbytu, aby móc wykorzystać całą zdolność absorbcyjną krajów kontynentalnych, Kanady i innych krajów.

Rozporządzeniem z dnia 8 lutego, o propagandzie owoców cytrusowych, został nałożony podatek w wysokości 1,5 milsa na każdą skrzynkę owoców cytrusowych eksportowanych, w celu stworzenia wielką skalę kampanji reklamowej w krajach, dokąd owoce te są głównie eksportowane. Rząd zatwierdził na sezon 1933/34 ŁP. 6.000 na cele reklamowe w Wielkiej Brytanji i ŁP. 1.500 w krajach kontynentalnych.

Zboża

Trzeci rok zkolei zbiory w Palestynie są minimalne, co pociągnęło za sobą zwiększony import pszenicy, jęczmienia, mąki.

EKSPORT POMARAŃCZY I GREJPFRUTÓW W OKRESIE 1932 — 1933.

	POMARAŃCZE				GREJPFRUTY			
	1932		1933		1932		1933	
	Skrzynie	Ł.P.	Skrzynie	Ł.P.	Skrzynie	Ł.P.	Skrzynie	Ł.P.
W. Brytanja	2,493,685	1,207,266	3,037,385	1,405,718	119,686	63,460	185,880	95,817
Aden	6,265	3,117	1,850	867	23	15	515	284
Indje	9,512	4,834	2,490	1,225	954	502	606	313
Kanada	7,913	3,422	21,516	9,698	58	29	251	151
Irlandja	11,813	4.936	5,796	2,835	32	16	374	187
Belgja	5,928	2,829	14,691	6,837	1,239	666	2,593	1,865
Bułgarja	9,851	4.470	7,455	3,567	277	143	11	6
Czechosłowacja	4.477	2.253	347	139	—	—	350	171
Danja	52,875	26,144	72,633	34,028	905	487	5,322	2,718
Finlandja	2,439	1,040	9,820	4,186	67	34	563	293
Francja	17,659	8,575	16,836	7,664	3,874	2,028	8,891	4,510
Niemcy	661,981	314,550	739,292	345,850	15,033	7,950	22,135	11,207
Grecja	4,564	2,349	706	332	—	—	10	6
Holandja	49,574	24,284	83,279	39,560	1,567	842	2,868	1,985
Łotwa	9,510	4,701	5,440	2,595	93	65	—	—
Norwegja	16,860	8,416	25,922	12,050	1,047	635	7,147	3,950
Polska	13,125	6,317	19,800	8,716	478	259	2,755	1,348
Rumunja	99,926	49,936	73,007	35,306	267	160	848	395
Rosja	—	—	5,632	2,815	—	—	3	2
Szwecja	29,978	13,255	46,528	20,617	752	380	2,824	1,416
Szwajcarja	4,396	2,127	3,675	1,764	2,115	1,187	3,004	1,643
Jugosławja	4,906	2,564	2.433	1,016	—	—	191	90
Inne kraje	7,362	3,616	3,922	1,792	334	706	1,685	827
Razem	3,524,599	1.701,001	4,199,915	1,949,177	149,801	79,564	250,826	129,184

Poniższa tabela wykazuje ilości i wartości importu zbóż i mąki za ostatnie 5-lecie.

ROK	PSZENICA		JĘCZMIEŃ		MĄKA I GRYSIK	
	Ilość w tonnach	Wartość w ŁP.	Ilość w tonnach	Wartość w ŁP.	Ilość w tonnach	Wartość w ŁP.
1929	12,949	152,528	1,128	10,885	28,239	399,896
1930	2,476	21,350	2	11	14,901	189,639
1931	21,196	165.634	16,893	76,800	17,748	159,890
1932	21,445	182,656	13,257	71,913	20,768	195,562
1933	60,047	448,236	24,834	106,788	28,668	278,695

Przemysł mydlarski

Zbiór oliwek w roku 1933 był bardzo mały i producenci mydła musieli sprowadzać duże ilości skażonej oliwy z zagranicy. Import oliwy skażonej w roku 1933 wyniósł 4.749 tonn wartości ŁP. 119.202 w porównaniu z 3.098 tonnami wartości ŁP. 67.698 w roku 1932.

W ciągu ostatnich lat zmniejszył się eksport mydła do prania, w przeciwieństwie do mydła toaletowego, którego eksport się znacznie zwiększył. Główną przyczyną spadku eksportu mydła do prania jest zmniejszenie zapotrzebowania w Egipcie, które jest wynikiem wprowadzonych tam ceł protekcyjnych. Znaczne ilości mydła do prania są obecnie produkowane w Egipcie z taniego kwasu olejowego, wskutek zapotrzebowania na tanie gatunki mydła. Mydło to zastępuje na rynku egipskim mydło palestyńskie.

Poniższa tabela wykazuje eksport mydła z Palestyny w okresie 1929—1933.

	1929	1930	1931	1932	1933
	w funtach palestyńskich				
Mydło do prania	214,135	204 876	117,393	104,830	75,531
Mydło toaletowe	1,068	1,383	2.548	3,271	3.811

Bogactwa mineralne

W roku 1933 nastąpił znaczny rozwój w eksploatacji złóż mineralnych kraju. Palestine Potash Co. wyprodukowało w ciągu tego roku znaczne ilości potasu i bromu.

Prace przy wydobywaniu siarki w pobliżu Gazy rozpoczęły się w roku ubiegłym, przyczem siarka palestyńska pod względem gatunku dorównywa najlepszej amerykańskiej siarce skalistej. Oprócz siarki tow. Palestine Potash Co. przewiduje możność dostarczania pierwszorzędnego białego piasku do wyrobu szkła.

W ciągu całego roku tow. Palestine Potash Company pracowało na trzy zmiany, aby móc pokryć wciąż wzrastające zapotrzebowanie na potas i brom zagranicą. Towarzystwo to rozszerzyło swą działalność również na południową część morza Martwego. Po przeprowadzeniu badań na przestrzeni 60 km^2 zostanie wybudowana nowa fabryka w celu produkowania potasu i bromu.

Rozwój prac nad przeprowadzaniem rurociągu naftowego z Iraku do Hajfy

Prace nad układaniem i spajaniem rurociągu na północnym szlaku (Kirkuk do Trypolisu) zostały ukończone w końcu sierpnia roku sprawozdawczego, na południowym szlaku zaś (Kirkuk do Hajfy) — 19 listopada roku ubiegłego. Prace te zostały ukończone przed zamierzonym terminem, pomimo znacznej zwłoki spowodowanej złym stanem pogody w miesiącu lutym na wschodnim obszarze. Naogół długość rurociągu wynosi 1.172 mile, z czego 1.070 mil było ukończonych w roku 1933. Prace skoncentrowane były na 12 stacjach wiertniczych i dwóch rezerwuarach. Linja telegraficzna i telefoniczna wzdłuż północnej drogi została ukończona 22 kwietnia, a wzdłuż drogi południowej — 13 kwietnia. Zostało zainstalowanych 7 radjostacyj w różnych składach i stacjach wiertniczych na początku roku ubiegłego. W sierpniu zainstalowana została dodatkowa stacja w Trypolisie.

Cement

Wraz z ekspansją budowlaną wzrosło w r. 1933 zapotrzebowanie na cement tak, że oprócz produkcji krajowej, która wyniosła 135 tys. tonn, pokaźne ilości zostały sprowadzone z zagranicy.

Poniższa tabela wykazuje ilość i wartość importowanego i eksportowanego cementu za ostatnie pięciolecie.

	1929		1930		1931		1932		1933	
	Tonny	ŁP.	Tonny	ŁP.	Tonny	ŁP.	Tonny	ŁP.	Tonny	ŁP.
Import	7,983	22,215	5,154	16,996	4,725	14.359	7,152	25,264	39,409	88 328
Eksport	7.639	19.026	12.351	28.702	8.941	20,450	9.938	22.151	6.393	14.063

Karoserje samochodowe

10 warsztatów, produkujących karoserje samochodowe, pracowało w ciągu całego roku 1933 wykorzystując całą swą zdolność produkcyjną. W wielu wypadkach nawet warsztaty te nie mogły nadążyć otrzymywanym zamówieniom. Ostatnio został wprowadzony nowy typ karoserji aluminjowych z wygodnemi siedzeniami.

Ruch cen

Poniższa tabela zawiera wskaźniki miesięczne cen hurtowych i kosztów utrzymania za rok 1933.

	Ceny hurtowe (podstawa: r. 1932 = 100)	Koszty utrzymania (podstawa: r. 1932 = 100)
Styczeń	100,4	57,8
Luty	99,0	54,0
Marzec	97,3	55,1
Kwiecień	99,0	53,9
Maj	96,5	52,0
Czerwiec	97,9	53,1
Lipiec	100,4	54,8
Sierpień	99,8	53,4
Wrzesień	102,6	54,7
Październik	99,4	55,7
Listopad	95,4	56,0
Grudzień	95,6	57,7
średnio	98,6	54,9

Ceny zboża i mąki przeważnie utrzymywały się na jednym poziomie przez cały rok. Nastąpiło to głównie dzięki wprowadzeniu nowych ceł z dniem 1.VI. 1933 r., które wahają się, zależnie od cen rynkowych na te artykuły w Palestynie. Ceny warzyw i owoców były wyższe, niż w roku poprzednim.

Poniższe tabele wykazują ceny hurtowe i detaliczne głównych artykułów za ostatnie pięciolecie.

Artykuły	Jednostka	1929	1930	1931	1932	1933
		w funtach palestyńskich				
Chleb	za 100 kg.	1 680	1 840	1 430	1 570	1 430
Pszenica	„	1 200	920	750	1 130	1 050
Jęczmień	„	790	390	530	720	620
Proso	„	910	500	600	740	690
Ryż (Rashidi)	„	1 970	1 840	1 680	1 860	1 390
Wołowina	„	7 860	9 010	7 520	6 420	5 680
Baranina	„	9 790	8 630	7 550	7 200	7 190
Jaja	za 100 szt.	420	330	270	280	310
Mleko	„ litr.	1 210	1 180	1 150	1 140	1 140
Masło	„ kg.	21 100	18 860	13 480	12 930	12 640
Ser	„	8 760	6 830	5 600	7 180	6 150
Kartofle	„	1 100	870	1 000	850	710
Groch	„	1 550	1 080	760	850	810
Fasola	„	1 340	1 030	830	900	850
Nasiona sezamowe	„	2 450	1 690	1 620	2 170	1 920
Soczewica	„	1 750	1 075	690	790	890
Łubin	„	1 180	820	780	570	480
Pomidory	„	980	1 270	1 130	1 140	1 130
Cebula	„	550	430	570	620	510
Morele	„	1 600	1 750	1 960	1 750	1 800
Figi	„	850	1 170	1 130	870	1 350
Winogrona	„	1 250	1 160	1 130	1 220	1 420
Melony	„	1 050	1 160	950	810	1 350
Arbuzy	„	380	420	420	430	690
Migdały	„	5 950	4 910	3 960	4 410	4 030
Kawa	„	10 959	8 090	5 880	7 530	7 700
Cukier (kryształ)	„	2 290	2 100	1 950	2 000	1 870
Sól	„	490	495	550	580	570
Węgiel	„	650	650	580	660	570
Olej sezamowy	„	6 130	4 310	3 890	4 830	4 840
Oliwa	„	7 800	4 080	3 850	4 500	5 460
Mydło	„	4 910	3 570	3 180	3 420	3 560
Mąka	„	1 750	1 530	1 400	1 600	1 460

Ceny detaliczne.

Artykuły	Jednostka	1929	1930	1931	1932	1933
		w milsach				
Pszenica	za 1 kg.	13	9	8	12	12
Chleb	„	19	17	16	16	16
Mąka	„	18	16	16	16	15
Baranina	„	104	92	83	88	87
Wołowina	„	104	108	92	83	79
Ryby	„	108	117	104	96	92
Mleko	„	33	33	25	21	21
Masło	„	217	200	171	163	158
Ser	„	100	75	75	79	75
Nafta	w blasz. (4 galony)	142	174	159	151	159
Węgiel	za 1 kg.	9	9	7	7	7
Ryż	„	22	20	18	19	15
Oliwa	„	80	42	40	48	55
Cukier (kryształ)	„	24	22	20	20	19
Jaja	za 10 szt.	45	34	26	30	33
Mydło	za 1 kg.	56	38	34	40	45
Kawa	„	121	96	75	83	83
Kartofle	„	11	10	11	9	9
Cebula	„	7	6	7	8	6

D. BROMBERGER.

PRZEMYSŁ LUSTRZANY W PALESTYNIE

Do niedawna zakorzenione było w społeczeństwie żydowskiem mniemanie, że jedynie tylko w charakterze rolników można się urządzić w Palestynie. Większość Żydów starszego pokolenia zrezygnowała z wyjazdu do Palestyny, uważając siebie za niezdolnych do tak ciężkiego procesu przewarstwowienia. Niektóre ugrupowania sjonistyczne twierdziły, że przeciętny Żyd starszego pokolenia, trudniący się w djasporze handlem, przemysłem i rzemiosłem nie będzie mógł być czynnikiem wartościowym w procesie budowy kraju; jednak rzeczywistość okazała coś innego. Palestyna jest krajem, w którym rzeczy na pozór niemożliwe do zrealizowania zo-

stają jednak osiągnięte, a to dzięki pionierskiemu duchowi, przejawiającemu się we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego kraju. Tak na całym Bliskim Wschodzie jak i w Palestynie stopa życiowa ludności jeszcze do niedawna była b. niska. Zarówno Żyd, żyjący z „chaluki" jak i chaluc prowadzili b. prymitywny tryb życia. Minimalne ich potrzeby jak i zresztą potrzeby Arabów były zaspakajane importem towarów z zagranicy. Stan ten odnosi się do okresu, gdy Palestyna nie posiadała jeszcze własnego przemysłu za wyjątkiem drobnych wytwórni, produkujących wino, mydło i t.p.. Jednak wraz ze zwiększającą się falą imigracyjną do Palestyny, stopa życiowa ludności podniosła się znacznie i tem samem wzrosło zapotrzebowanie na rozmaite artykuły przemysłowe a więc i na lustra i lusterka.

W roku 1925 w Palestynie czynne były dwie fabryki luster. Fabryki te posiadały motory o sile 4 HP i zatrudniały 6 robotników. W roku 1926 fabryki te posiadały już motory o sile 8 HP i zatrudniały 11 robotników. Produkcja tych fabryk nie może zaspokoić potrzeb rynku wewnętrznego tak, że stale sprowadza się lustra z zagranicy. W roku 1927 importowano lustra i lusterka za sumą ŁP. 3.348.-, a w r. 1928 — za ŁP. 2.842.- W roku 1929 istnieją już w Palestynie 4 fabryki, produkujące lustra. Siła motorów zainstalowanych w tych fabrykach wynosi 12 HP.

W fabrykach tych zatrudnionych było 25 robotników, a wartość ich produkcji wynosiła ŁP. 10.185, przy zużyciu surowca za ŁP. 5.900.-

W roku 1929 importowano lustra za ogólną sumę ŁP. 3.120.-, w roku 1931 zaś — za ŁP. 1.660.- Lustra sprowadzane były głównie z Czechosłowacji i Belgji. W roku 1932 czynnych było w Palestynie siedem następujących szlifierni i fabryk luster: B. M. Helenglas, „Mare", Feldman, Cristal, „Ri", „Europa", Erlich.

Należy stwierdzić, że w związku ze stałym wzrostem imigracji żydowskiej do Palestyny istnieją wielkie możliwości dla rozwoju tej gałęzi produkcji. Warto zaznaczyć, iż dogodnym czynnikiem dla rozwoju tego przemysłu są korzystne warunki celne w Palestynie, które zezwalają na przywóz surowca — luster w formie płyt szklanych, nieszlifowanych, bez cła, przy jednoczesnem obciążeniu wwozu gotowych luster cłem w wysokości 12% ad valorem.

Palestyna sprowadza płyty nieszlifowane głównie z Belgji i Czechosłowacji, Francji i Holandji. Płyty te w fabrykach palestyńskich są szlifowane i pokrywane chemikaljami.

O zwiększającej się produkcji luster i lusterek w Palestynie świadczy poniższa tabelka:

PRZYWÓZ PŁYT DLA WYROBU LUSTER

r. 1929	za	ŁP.	4.781.—
r. 1930	„	ŁP.	6.455.—
r. 1931	„	ŁP.	8.383.—
r. 1932	„	ŁP.	12.588.—
r. 1933	„	ŁP.	17.892.—

Wzrost ludności oraz powstanie szeregu komfortowo urządzonych hoteli, banków, zakładów fryzjerskich, gastronomicznych i t.p. przyczynie się w znacznym stopniu do większego zapotrezbowania luster na rynku wewnętrznym Palestyny.

Przemysł lustrzany w Palestynie, obejmujący również produkcję galanterji lustrzanej znajduje zbyt również i w sąsiedniej Syrji jak i na Cyprze. Naskutek umowy celnej między Palestyną a Syrją z dnia 1-go czerwca 1929 r. towary przewożone z jednego kraju do drugiego są zwolnione z opłat celnych. Eksport luster z Palestyny do Syrji wzrósł znacznie y ciągu ostatnich lat i przedstawiał się jak następuje:

w r. 1929 eksportowano do Syrji za ŁP.	223.—
w. r. 1930	389.—
w r. 1931	2.222.—
w r. 1932	3.551.—
w r. 1933	3.249.—

Producenci palestyńscy szukają nowych źródeł zakupu ramek metalowych, śrub i innych akcesorjów do luster.

Istnieją duże możliwości rozbudowy przemysłu lustrzanego w Palestynie, niezbędne są tylko kapitały oraz odpowiednie siły wykwalifikowane.

W związku z powstaniem huty szklanej „Gabisz", powstałej w Riszon le Zion, założycielami której są: pp. Lapidus i Jezierski, jak również fabryki szkła taflowego, należy przypuszczać, że już w niedalekiej przyszłości szlifierz żydowski w Palestynie będzie produkował lustra wyłącznie ze szkła palestyńskiego.

Inż. I. SUDOWICZ.

SPÓŁDZIELNIE PRZETWÓRCZE I HANDLOWE W ROLNICTWIE ŻYD. W. PALESTYNIE

Początki ruchu spółdzielczego w Palestynie sięgają czasów przedwojennych, kiedy tow. P.I.C.A. organizowało gospodarstwa rolnicze w formie spółdzielczej. Rozwój spółdzielczości w Palestynie nastąpił dopiero po wojnie. Należy zaznaczyć, że u ludności arabskiej ruch ten, pomimo różnych prób poczynionych w tym kierunku przez rząd, nie znalazł dotąd zrozumienia. Podczas, gdy żydowskie spółdzielnie wykazują z roku na rok coraz to większą żywotność, nie zdołano dotąd Arabów w tym kierunku zorganizować. Istniejące spółdzielnie rozwijają się samodzielnie, nie otrzymując od rządu żadnych subwencji. Razem działa w Palestynie 200 kooperatyw, liczących 45000 członków z kapitałem Ł. P. 400.000.

Spółdzielnie rolnicze rozwijają tu bardzo szeroką działalność. Utworzone zostały dla celów kupna i sprzedaży produktów gospodarstwa wiejskiego, pochodzących z żydowskich kolonij, dla wiercenia studzien i zaopatrywania w wodę tych kolonij, dla ubezpieczenia bydła. Spółdzielnie tego typu podejmują również wszelkie prace plantatorskie i w pokrewnych gałęziach. Za pośrednictwem tych spółdzielni zostaje sprzedany pełny prawie zbiór migdałów i winogron, 80% produktów mleczarskich oraz 40% wyprodukowanych pomarańczy. W ostatnim roku spółdizelnie te uzyskały przeszło Ł. 1.000.000 za płody z żydowskich gospodarstw wiejskich. Liczba zarejestrowanych spółdzielni rolniczych wynosiła w maju 1933 r. 73, pozatem istnieje w kolonjach szereg niezarejestrowanych spółdzielni mleczarskich. Największe obroty dokonywane są przez 3 spółdzielnie-sprzedaży: 1. „Pardess Cooperative Society or Orange Grovers Ltd.“ 2. „Cooperative Society of the Wine Grovers of the Cellars of Riszon le Zion and Zichron Jacob Ltd.“ i 3. kooperatywa „Tnuwa“.

1. **Spółdzielnia Pardess** zajmuje się wyłącznie zbytem pomarańczy. Istnieje ona 32 lata i jest największą krajową instytucją sprzedaży pomarańczy. Z początkiem 1933 roku liczyła ona 281 członków, a obszar przez nich prowadzonych plantacyj obejmował 14.000 dunamów ziemi. Kapitał własny spółdzielni „Pardess“ wynosił w czerwcu 1932 r. Ł.P. 26.329. Spółdzielnia ta stoi na czele eksporterów cytrusowych w Palestynie, ona też pierwsza wprowadziła system maszynowego opakowania pomarańczy.

2. **Spółdzielnia plantatorów winorośli** z Riszon le-Zion i Zichron Jakob, liczyła w 1930 r. 226 członków z 22000 dunamów winnic. Zrzeszeni tutaj spółdzielcy produkują 90% całej ilości winogron w kraju. Kapitał

własny tej spółdzielni wynosi Ł.P. 28.000. Piwnice w Riszon le Zion i Zichron Jakob, założone tutaj wielkim nakładem kapitału są przez spółdzielnie wydzierżawione od administracji Rotszylda. W r. 1929/30 do spółdzielni tej dostarczono 4.300.000 kg. winogron ze sprzedaży których uzyskano 70.000 ŁP.

3. **„Tnuwa“** jest największą spółdzielnią mleczarsko-warzywniczą, zrzesza ona 6000 członków. Zbyt mleka w ostatnim roku obejmował 5 miljonów litrów, przeszło 4 miljony sztuk jaj. Łączna suma, uzyskana ze sprzedaży produktów rolnych wynosiła przeszło 180.000 ŁP. Spółdzielnia „Tnuwa“ ma też duże zasługi dla uzyskania nowych rynków zbytu dla produktów palestyńskich w krajach ościennych.

	1928/29		1929/30		1930/31		1931/32	
	Ilość	Wartość w ŁP (funty palest.)	Ilość	Wartość w ŁP (funty palest.)	Ilość	Wartość w ŁP (funty palest.)	Ilość	Wartość w ŁP (funty palest.)
Mleko (w litr.)	1,074,548	29,579	1.246,629	33,226	1,332,157	31,538	1,389,747	30,923
Produkty mlecz. (w litr.)	1,714,000	34,158	2,408,011	49,227	2,929,073	58,776	4,231,998	81,408
	2,788,548	63,737	3,654,640	82,453	4,261,230	90,114	5,621,745	112,331
Jajka (szt.)	886,788	5,246	650,963	7,394	3,313,607	12,253	3,828,744	15,568
Drób (kg.)	48,210	6,306	75,132	4,964	97,037	8,320	97,923	28,871
Banany (w ton	157	4,112	753	17,579	742	12,109	390	5,972
Winogrona (w "	342	3,611	633	6,5/7	443	5,432	545	7,114
Owoce cytrusow tonnach)	—	214	268	1,893	258	1,576	311	1,672
Inne owoce	—	302	—	832	—	1,188	—	1,650
Warzywa	1,500	11,470	,346	11,697	1,316	11,427	—	17,425
Miód oraz przet z miodu	—	1,213	—	1,712	—	3,249	—	5,335
Różne					—	518	—	789
Razem wartości Ł. P.	—	96,211	—	139,101	—	146,186	—	176,727

4. **Robotnicza spółdzielnia „Jachin“**, zajmuje się zakładaniem plantacyj i prowadzi inne roboty w zakres kolonizacji wchodzące. Roboty przeprowadzają wykwalifikowani członkowie spółdzielni pod własnem kierownictwem. Od czasu swego istnienia przeprowadziła spółdzielnia „Jachin“ roboty na sumę ŁP. 90.000.

SADOWNICTWO W PALESTYNIE

(pw) Wraz z ogólym wzrostem konsumpcji w Palesynie daje się zauważyć stale wzrastający import owoców do tego kraju.

W roku 1923 przywieziono do Palestyny rozmaite gatunki owoców jak np. jabłka, gruszki, rodzynki, orzechy, figi, daktyle i t. p. za ogólną sumę ŁP. 135.000.-

Import owoców do Palestyny stale wzrasta i wg. przypuszczeń rzeczoznawców import ten w ub. roku powiększył się dwukrotnie -(danych oficjalnych za rok 1933 dotychczas niema). Znaczny ten odpływ kapitałów będzie stale się powiększał w miarę wzrostu ludności i zwiększania się konsumpcji krajowej.

Niestety dotychczas mało interesowano się rozbudową tej gałęzi gospodarki rolnej. Wszystkie wysiłki kolonistów szły w kierunku zwiększenia eksportu owoców palestyńskich na rynki zagraniczne. Zapomnieli jednak o tem, że w Palestynie można produkować rozmaite gatunki owoców, które łatwo znajdą zbyt na rynku miejscowym. Jest to zagadnienie pierwszorzędnej wagi, chodzi bowiem o zmniejszenie stałego odpływu kapitału z kraju oraz o wzbogacenie kultury rolnej, by stała się bardziej różnorodną, zależną nie od jednego, lecz od szeregu produktów rolnych.

DRZEWA OLIWKOWE.

W Palestynie jest w chwili obecnej 300.000 dunamów objętych plantacjami drzew oliwkowych. Plantacje te znajdują się prawie wyłącznie w posiadaniu Arabów. Plantacje te straciły ostatnio znacznie na swej wartości, bowiem Egipt prawie, że zaprzestał importować mydło z Palestyny, wyrabia je na miejscu z krajowych tłuszczów. Wobec powyższego plantacje drzew oliwkowych nie mają widoków dalszego rozrostu i rozbudowy. Należy jednak zwrócić uwagę na specjalny gatunek drzew oliwkowych, owoce których nadają się specjalnie na konserwy. Platacje tegoż gatunku drzew oliwkowych mogą przynieść swoim właścicielom wielkie korzyści.

BANANY

Stan plantacyj bananów jest daleko niezadawalający. Z 4.000 dunamów zajętych przed kilkoma laty plantacjami bananów pozostało zaledwie 1.600 dunamów (głównie w okolicy Tyberjady i Jerycho). Zapotrzebowanie tegoż owocu na rynku palestyńskim jest duże i należałoby zakładać dalsze plantacje.

FIGI.

Obszar objęty plantacjami fig wynosi 30.000 dunamów. Do Pale-

styny sprowadzane są dotychczas wielkie ilości fig suszonych. Są również znaczne możliwości rozbudowy tych plantacyj z szczególnem uwzględnieniem otrzymania specjalnego gatunku fig, nadających się do suszenia.

ŚLIWKI.

Do produkowania tego owocu mogą być wykorzystane mało wartościowe grunty. Import śliwek wzrósł ostatnio b. znacznie.

JABŁKA.

Nie wszystkie gatunki jabłek mogą być produkowane w Palestynie. Owoce te są bardziej przystosowane do klimatu zimniejszego. Po wielu eksperymentach udało się ustalić pewne gatunki jabłek, które wyjątkowo pomyślnie rosną w tym klimacie.

DAKTYLE.

Palestyna importuje z Egiptu i Iraku daktyle świeże i suszone za około 20.000 ŁP. Po wielu eksperymentach udało się w kraju założyć plantacje daktyl. Gorący klimat w okolicy Tyberjady i Jerycho sprzyja plantacjom daktyl, przeznaczonych do suszenia, natomiast okolice morza Śródziemnego plantacjom daktyl t. zw. świeżym.

ORZECHY.

Palestyna sprowadza za pokaźne sumy orzechy ze Syrji. Różne próby przeprowadzone w Palestynie wykazały, że niektóre gatunki orzechów udają się specjalnie dobrze w górnej Galilei.

PRODUKCJA WINA W PALESTYNIE

(pw) Pierwsze plantacje wina założone zostały w Riszon le Zion w 1883 r. przez barona Rotszylda. W roku 1889 wybudowano w tej kolonji wielką tłocznię winogron, a w roku 1892 takąż w Zychron Jakow.

W roku 1900 obszar zajęty plantacjami winnemi wynosił 23. 130 dunamów, a mianowicie: Riszon le Zion 5.500 dunamów, Petach Tykwa — 3.500, Gedera — 1.300, Nes Ziona — 900, Mykwe Israel — 300, Zychron Jakow — 5.200, Meir Szefja — 2.200, Chedera — 1.000, Rosz Pina — 900, Ejn Sejtun — 1.000, Miszmar Hajarden — 100, Jesod Hamaale — 30, Moca — 100.

Produkcja wina wynosiła w roku 1906 około 60.000 hektolitrów. W roku 1906 powstaje w Palestynie pod przewodnictwem p. S. Gluskina

pierwsze większe przedsiębiorstwo produkcji wina. Towarzystwo wprowadza szereg ulepszeń przy plantowaniu wina, przeprowadza należytą selekcję winogron i osiąga w swych plantacjach b. wysoki gatunek owocu.

Konsumpcja wina w Palestpnie jest stosunkowo nieduża. Naskutek obniżenia opłaty akcyzy konsumpcja ta zaczyna stopniowo wzrastać.

Utrata rynku rosyjskiego, ograniczenia prohibicyjne w St. Zjednoczonych oraz ogólny kryzys gospodarczy świata przyczyniły się w znacznej mierze do tego, że wielu kolonistów przeszło z uprawy wina do uprawy cytrusów.

Należy przypuszczać, że dalsze plantacje winogron powstawać będą w północnej części Palestyny oraz w okolicy Jerozolimy.

Wino palestyńskie należy do najlepszych w świecie. Wino to mogłoby znaleść łatwy zbyt, o ile zdołanoby osiągnąć w tych krajach odpowiednią zniżkę stawki celnej.

Rząd palestyński czyni w tym kierunku starania i należy przypuszczać, iż drogą pertraktacyj z poszczególnemi rządami uda się osiągnąć wielkie ułatwienia dla eksportu wina palestyńskiego.

Należy również podkreślić, iż zniesienie prohibicji w St. Zjednoczonych, a tem samem wzrost zapotrzebowania wina na rynkach palestyńskich przyczyni się w znacznej mierze do dalszego zakładania plantacyj winnych i do znacznego rozwoju przemysłu winnego w Palestynie.

Obszar plantacyj winogron przedstawia się w latach 1912, 1931, 1932 jak następuje:

	1912	1931	1932
	w dunamach		
Riszon le Zion	4 330	4 138	3 283
Rechowot	4 342	2 114	1 740
Nes Ziona	446	374	329
Gedera	447	800	1 077
Petach Tykwa	1 100	287	106
Ekron	80	50	50
Zychron Jakow Szefein Bet Szlomo	1 350	3 220	3 700
Giwat Ada		247	373

Zbyt wina palestyńskiego na rynkach świata:

	1912/13	1930/31	1931/32
	w hektolitrach		
Europa	7 380	2 546	2 490
Stany Zjedn. i Kanada	936	134	597
Egipt	18 561	3 465	8 343
Palestyna		5 387	5 648
Syrja	951	542	789
Daleki Wschód		146	176
Różne kraje		85	88

POŁOŻENIE GOSPODARCZE PERSJI

„Near East and India", Nr. 1200 i 1202 b. r. zawiera artykuł O. A. Merritt-Hawkes'a w sprawie gospodarczego położenia Persji, który podajemy poniżej w tłumaczeniu.

(am) Persja jest w tem szczęśliwem położeniu, że nie ma długów państwowych, ani też nie przewiduje zaciągnięcie ich w najbliższej przyszłości. W ostatnich latach postanowiła ona uzależnić się jedynie od własnej gospodarki, redukując import do minimum, przy jednoczesnem uprawianiu handlu kompensacyjnego z zagranicą. Dzięki stosunkowej izolacji gospodarczej Persja odczuła kryzys wszechświatowy dopiero przed dwoma laty. Ostatnio, mimo, że koszty utrzymania uległy znacznej zniżce, w kraju istnieje wielkie bezrobocie, szczególnie zaś w gałęzi produkcji dywanów w miastach takich, jak Kerman, Tabfis, Kaszan i Szaltanbat. O kryzysie w Persji świadczy również trudność zbycia zapasów bawełny i opium. Zagraniczne firmy zlikwidowały w Persji swoje filje i zredukowały swój personel do minimum. Wielką troską władz perskich jest zabezpieczenie rynku perskiego przed wszechświatowemi fluktuacjami gospodarczemi. Przez popieranie produkcji krajowej usiłują władze perskie wyrugować z rynku perskiego produkty zagraniczne. Obecnie wysiłki Persji idą w kierunku wzmożonej uprawy bawełny, przemysłu bawełnianego, wełnianego, uprawy buraka cukrowego oraz przemysłu cukrowego, uprawy i przeróbki herbaty, suszonych owoców i budowy koleji.

Lud używa w Persji materjałów „Karbas", t. j. grubej tkaniny bawełnianej, którą wieśniacy przędą sposobem domowym. Tkaniny bawełniane w lepszym gatuku są sprowadzane z Indyj, lecz wraz ze sprowadzeniem nowych maszyn z Anglji należy się spodziewać zaprzestania wwozu do Persji tych artykułów. Jeden z fabrykantów przemysłu bawełnianego, z Sziraczu, proponuje produkowanie tkanin bawełnianych na krosnach ręcznych przez wieśniaków, ze względu na brak w kraju krosien mechanicznych. Jest to sposób produkcji racjonalny pod każdym względem. Gatunek bawełny, uprawianej obecnie, nie jest zadawalający, ponieważ nici są krótkie i zbiór z jednego akra ziemi jest bardzo mały. Jeśliby robocizna nie była tania, uprawa bawełny nie opłacałaby się zupełnie. Niełatwem jest skłonić wieśniaków do zmiany obecnie używaych do uprawy nasion na amerykańskie, co pociągnęłoby za sobą stosowanie innych metod nawadniania, a to przecież należy do najtrudniejszych i najbardziej skomplikowanych zadań w rolnictwie perskiem, ze względu na suchy klimat tego kraju. Drugą trudnością przy uprawie lepszej bawełny jest brak bardziej skomplikowanych maszyn do przerobu bawełny.

Ostatnio wyszło zarządzenie w sprawie zakazu uprawy ryżu w dolinie Zajendeh, powyżej Ispahanu i na równinie Sziraczu. Ma tam być wprowadzona uprawa bawełny, drzew owocowych i drzew rycynowych. Zmiana ta, jak utrzymują, korzystna będzie dla producentów, gdyż uwolni ich od malarji oraz, zwiększy możliwość zbytu ich produkcji; rozporządzenie to zresztą ma poważne znaczenie dla całego kraju, jako że Mazandaran i Bilan produkują już same więcej ryżu, niż Persja może skonsumować. Ryż uprawiany przez te prowincje jest wysokiego gatunku i wydajność jego jest większa, niż w innych okolicach kraju. Wraz z zaprzestaniem uprawy ryżu przez prowincje Ispahan i Sziracz, Persja uwolni się od koniecznego eksportu tego artykułu na rynek rosyjski, co dotychczas koniecznem było ze względu na nadwyżkę produkcji nad konsumcją. W ten sposób Persja uniezależni się od rynków zagranicznych. Dają się wprawdzie słyszeć głosy, co do wyższości gatunku ryżu z prowincyj Sziracz i Ispahan, i że wydane rozporządzenie ma na celu jedynie korzyści osób zainteresowanych, uprawiających ryż w okolicach morza Kaspijskiego. Wskutek wysokich kosztów transportu, zaprzestanie uprawy ryżu w Ispahanie i Sziraczu, odległych od morza Kaspijskiego o 45 mil, pociągnie za sobą zwyżkę cen dla konsumenta z południa kraju. Transport towaru kierowany z okolic morza Kaspijskiego do Teheranu przez góry Elburcz trwa 14 godzin. Jakkolwiek koszty transportu będą mniejsze, to zmniejszenie

konkurencji z drugiej strony, znów pociągnie za sobą zwyżkę cen, na którą rząd nie będzie miał wpływu.

Łatwem zadaniem jest uprawa bawełny na gruntach ryżu, które obfitują w wodę, trudniej już jest uprawiać ją na gruntach opium, która wymaga mniej wody od bawełny. Ryż jest w Persji bardzo rozpowszechnioną potrawą. Jest on spożywany przez klasy średnie 2 razy dziennie i stanowi potrawę luksusową dla mieszkańców południowego Ispahanu, dla północnej zaś Persji jest on zasadniczą częścią pożywieia. Dla mieszkańca Mazandaranu nieprawdopodobnem wydaje się odmowa przez europejczyka spożycia ryżu, lecz gdy się weźmie pod uwagę straszne skutki malarji na obszarach uprawy ryżu i bezsilność medycyny w walce z nią, to jedynym ratunkiem wydaje się całkowita zmiana sposobu odżywiania się ludności perskiej, przez zrezygnowanie z ryżu na rzecz innych potraw, jak np. kartofle i t. p. Ryż przyrządzany w Persji jest bardzo smaczny, lecz naskutek wielokrotnego płukania pozostaje bardzo mała wartość odżywcza, co przyczynia się również niewątpliwie do licznych chorób żołądkowych wśród ludności perskiej.

O ile Persja pragnie racjonalnego i szybkiego rozwoju swego przemysłu bawełnianego, to, nie zważając na swą dumę narodową, powinna w celu odpowiedniego wyszkolenia swych mieszkańców, sprowadzić z Europy lub Japonji, inżynierów, mechaników i t.p., przynajmniej na lat osiem, gdyż taki okres jest niezbędny dla nabycia w tej dziedzinie wiadomości. W przeciwnym zaś razie, Persowie będą musieli zadowolić się maszynami prostszemi, niewymagającemi wykwalifikowanej obsługi, które będą mogły być używane przez ludność niefachową. Persja posiada wśród swych mieszkańców, naskutek wiekowego szkolenia, wielkie zastępy rzemieślników, w przeciwstawieniu do Europy przemysłowej, posiadającej głównie mechaników. Rzemieślnik zaś nie może zastąpić mechanika.

W nowo założonej fabryce wyrobów bawełnianych w Persji północnej kapitał przeznaczony na zakup nowoczesnych maszyn wynosił Ł. 30.000. O wiele jednak racjonalniej byłoby przeznaczyć na te cele 10.000 Ł., co byłoby możliwe przy nabyciu prostszych maszyn, ale zato dostępniejszych dla niewykwalifikowanych robotników miejscowych.

WEŁNA.

W Persji istnieją wielkie ilości wełny owczej, lecz jest ona pośledniego gatunku. I dopóki kraj nie będzie się starał o podniesienie gatunku wełny, niema mowy o produkowaniu wyrobów wełnianych pierwszorzędnej jakości. Ostatnio sprowadzono do Persji pewną ilość owiec z gatunku merinosów. Nie wiadomo jednak, czy możliwa będzie hodowla tych owiec w Per-

sji ze względu na wielką zawartość w ziemi soli mineralnych. I dlatego też w Persji było mniej owiec, ale zato więcej kóz, które mają długi włos i krótką lecz wysokiej jakości wełnę. Nie jest ona jednak obecnie przerabiana ze względu na brak odpowiednich maszyn, któreby oddzielały włos od wełny. Wskazanem więc byłoby sprowadzenie eksperta, któryby zajął się badaniem możliwości rozwoju tej gałęzi przemysłu.

Fabryka wyrobów wełnianych w Ispahanie pracuje na trzy zmiany, aby pokryć zapotrzebowanie kraju, zwiększone od momentu zaprzestania wwozu z zagranicy do Persji tych artykułów.

CUKIER.

Persja konsumuje olbrzymie ilości cukru, głównie do herbaty, jak również dla produkcji syropów owocowych i wyrobów cukierniczych. Dotychczas prawie cały cukier pochodził z zagranicy, głównie z Rosji, Francji i Belgji, a w niewielkiej ilości — również z Anglji. Na cuker nałożony był wysoki podatek, który rocznie przynosił państwu Ł. 100.000 dochodu. Wskutek wysokiego podatku cena cukru wzrosła z /9 na 1/5 na funcie, t.j. tyle, co jedno — lub dwudniowa płaca robotnika. W ten sposób ludność uboga jest pozbawiona zupełnie cukru. Dla rozwoju przemysłu cukrowego w kraju rząd postępuje bardzo racjonalnie, rozpoczynając uprawę buraka cukrowego w pobliżu Teheranu i zakładając dwie cukrownie. Założone plantacje buraków powinny już za dwa lata dostarczyć surowca dla 9 cukrowni. Jest jednak rzeczą wątpliwą, czy uprawa buraków uda się bez zastosowania sztucznych nawozów, nawet przy gospodarce ekstensywnej. Obecnie wszystkie nawozy sztuczne musiałyby być importowane, co byłoby sprzeczne z polityką rządu. Jest także mowa o nawodnieniu obszarów w okolicy Muhamarah przez doprowadzenie wody z rzeki Karun, a to w celu umożliwienia uprawy trzciny cukrowej, która już dawniej była plantowana, lecz została zniszczona wskutek zarazy. Doświadczenia prowadzone nad uprawą w Persji buraków cukrowych są obecnie przeprowadzane w Rolniczej Stacji Doświadczalnej w Kereju, w pobliżu Teheranu.

HERBATA.

Przed kilku laty w Persji plantowano herbatę w Mazandaranie, głównie w okręgu Lahijan, który nosi nazwę „Miasta Herbaty". Herbata ta jest bardzo tania w porównaniu z importowaną, i wskutek pogłębiającej się depresji gospodarczej z jednej strony, a wzrastającego nacjonalizmu z drugiej strony, staje się bardzo rozpowszechnioną. Obecnie przeprowadzane są doświadczenia z różnemi gatunkami herbaty i należy przypuszczać, że import tego artykułu szybko zostanie zlikwidowany, Ażeby osiągnąć dobre

rezultaty w uprawie herbaty należy przedewszystkiem wytrzebić lasy na północnych stokach góry Elburc.

SUSZONE OWOCE.

Persja jest krajem o wielkiej ilości owoców, rosnących także w Europie, jak np. moreli, brzoskwini, morwy, melonów i różnych jagód. Owoce, w niektórych okręgach, a głównie w Ispahanie i Meszedzie, rosną w takiej obfitości, iż niemożliwością jest skonsumować je na miejscu, tak, że wprowadzono tam na wielką skalę suszenie owoców głównie w Meszedzie. Rodzynki produkowane są w całym kraju i według zdania Persów, dorównują one w swej jakości rodzynkom kalifornijskim. Owoce perskie niewątpliwie zyskałyby na swej jakości przez stosowanie racjonalniejszej uprawy i zwiększenie ilości przetworów fabryk. Wraz z selekcją nasion gatunków miejscowych, sprowadzanych z Europy, Kanady, Stanów Zjednoczonych, Persja mogłaby sadzić owoce najwyższego gatunku i różnych odmian, dzięki swemu geograficznemu położeniu, które umożliwia sadzenie wszelkiego rodzaju owoców począwszy od truskawek, a skończywszy na daktylach i to nie przez kilka tygodni w ciągu roku, lecz przez dłuższy okres czasu.

Istnieją widoki nietylko na produkcję suchych owoców, lecz także na przerób konserw i soków owocowych. Wraz z powstaniem połączenia lotniczego Persja będzie w stanie wysyłać świeże owoce do Indyj i Iraku, a może nawet i do Europy.

LINJA KOLEJOWA

Budowa linji kolejowej w Persji napawa Persów wielką dumą. Według planu linja ta ma przechodzić przez bardzo mało zamieszkałe okolice kraju i łańcuchy górskie (przeciętna gęstość zaludnienia w Persji jest 9 osób na milę kwadratową.

Początkowo zamierzano przeprowadzić linję kolejową ze wschodu na zachód, t. j. przez doliny, zyskując w ten sposób połączenie z Irakiem i Indjami, w ten sposób mogłyby otrzymywać produkty rolne. Możliwe byłoby wówczas przewożenie produktów rolnych z Mazandaranu, jak ryż, herbata, pomarańczę, do nowego portu Bandar Szapor, a stamtąd eksport do Europy.

Linja kolejowa od morza Kaspijskiego do Teheranu jest pożądana w celu jaknajszybszego przewozu produktów okręgu morza Kaspijskiego, a głównie świeżych ryb do centrum kraju.

Przez ułatwienie komunikacji, budowa linji kolejowej, pośrednio może wpłynąć dodatnio na znalezienie nowych złóż mineralych, którychby eksploatacja ożywiłaby całą gospodarkę kraju.

PRZEGLĄD PRASY

Sprawa utworzenia Rady Legislatywnej w Palestynie przybiera coraz bardziej realne kontury. Projekt ten, zwalczany od szeregu lat przez społeczeństwo żydowskie jak i arabskie w Palestynie, po wielu modyfikacjach i zmianach ma jednak być wprowadzony w życie. Sprawa ta wywołała wielkie poruszenie wśród ludności Palestyny oraz silny oddźwięk w prasie. Prasa hebrajska wszelkich odcieni politycznych zwalcza stanowczo powyższy projekt, widząc w niem hamulec w procesie odbudowy Palestyny. Prasa arabska natomiast rozmaicie komentuje nowy projekt. Prasa eksterministyczna, będąca pod wpływami Muftiego, zwalcza namiętnie wspomniany projekt, uważając, że jakikolwiek kompromis doprowadzi w rezultacie do utworzenia większości żydowskiej w Palestynie. Natomiast prasa arabska umiarkowana widzi w zrealizowaniu tego projektu pierwszy etap w uregulowaniu stosunków żydowsko-arabskich.

Sprawa ta została również poruszona przez prasę żydowską w Polsce.

„Hajnt" z dn. 15 sierpnia b. r. w specjalnej korespondencji z Palestyny omawia nastroje panujące obecnie w społeczeństwie żydowskiem jak i arabskiem. Zdaniem korespondenta, większość Arabów zmieniła swe ustosunkowanie do planu utworzenia Rady Ustawodawczej w Palestynie, po przekonaniu się, iż wszelki opór i gwałt do niczego nie doprowadzi. Korespondent zwraca uwagę na obecne walki wewnętrzne wśród Żydów palestyńskich. Niebezpieczeństwo grożące wymaga jednolitego działania i wewnętrznej karności narodowej.

„Moment" w swej korespondencji z Palestyny twierdzi, iż sprawa powyższa jest już przez czynniki miarodajne zdecydowana i należy przypuszczać, że wprowadzenie projektu w życie nastąpi po wyborach do rad samorządowych w Palestynie. Korespondent jednak nie przypuszcza, by ktokolwiek znalazł się w Iszuwie, ktoby przyjął nominację do Rady Legislatywnej, kryjącej w sobie wielkie niebezpieczeństwo dla przyszłości żydowskiej Palestyny.

„Nowy Dziennik" z dn. 14 sierpnia b. r. w artykule p. t. „Zagadnienie Rady Legislatywnej w Palestynie" podaje szkic historyczny wspom-

nianej sprawy, przyczem autor zaznacza, iż obecna próba wprowadzenia w życie „ciała doradczego", które następnie ma być przekształcone w „Legislative Council", jest tylko pozorem użytym przez rząd angielski dla przemycenia swego dawnego projektu ustanowienia w Palestynie Rady Ustawodawczej.

„Chwila" z dn. 13 sierpnia zamieszcza artykuł p. d-ra I. Szwarcbarda p. t. „Wobec niebezpieczeństwa Rady Ustawodawczej w Palestynie". W artykule tym autor przedstawia dzieje tego projektu od przeszło 12-u lat, t. j. od r. 1922 kiedy to rząd angielski przesłał delegacji arabskiej oraz organizacji sjonistycznej projekt konstytucji i ordynacji wyborczej dla Palestyny, który wywołał żywą dyskusję wśród Żydów i Arabów i zmusił rząd angielski do wydania Pierwszej Białej Księgi. Autor wskazuje, iż w chwili obecnej ofenzywa polityczna Arabów koncentruje się głównie na odcinku Rady Legislatywnej i że obecne posunięcia rządu są wynikiem silnej presji ze strony Arabów. Według słów autora znamiennym jest fakt, iż wśród Arabów nastąpiła w ciągu tych dwunastu lat tak wielka zmiana w ustosunkowaniu się do projektu utworzenia Rady Legislatywnej. Podczas, gdy w roku 1932 Arabowie występowali solidarnie przeciw wprowadzeniu projektu, obecnie stanowią czynnik jaknajbardziej go popierający. W korespondencji z Palestyny dziennik ten podkreśla, iż rząd palestyński czyni wszelkie starania, by znaleźć w społeczeństwie żydowskiem chętnych dla objęcia stanowisk w Radzie Legislatywnej. Według korespondenta Wysoki Komisarz konferował w tej sprawie z przywódcą „Zjednoczenia Rolników Żydowskich", p. Mojżeszem Smilańskim. Korespondent zaznacza, iż jedynym odłamem, wykazującym tendencje wyłamania się z pod ogólnej dyscypliny narodowej, a więc zdradzającym skłonności przyjęcia nominacji na członków Rady Ustawodawczej jest prawe skrzydło partji Agudas Israel w Palestynie, na czele którego stoi p. Blau i dr. Buksbaum. Grupa ta zwalcza namiętnie język hebrajski oraz tendencje polityczne sjonizmu.

W powyższym numerze „Chwili" zamieszczona jest ciekawa korespondencja z Palestyny, radnej m. Drohobycza, p. Laryssy Chomsowej. Z zachwytem i entuzjazmem opisuje p. Chomsowa obecne życie Palestyny, Szczególną uwagę zwraca na opiekę jaką otaczane są w Palestynie kobiety i dzieci. Autorka wyraża swój podziw w następujących słowach: „Cała Palestyna żydowska to królestwo dziecka, gdzie postawiono je na ołtarzu i gdzie się je tak starannie wychowuje i tak bardzo życzliwą otacza opieką. Żłobki, ochronki, przedszkola, Domy Matki i Dziecka, poradnie, kursy dla matek, specjalne żłobki dla przedwcześnie urodzonych

dzieci — wszystkie te instytucje prowadzone przez kobiecą organizację „Wizo" i potężną siecią pokrywające kraj cały, najlepiej dowodzą, że w Palestynie króluje dziecko". Autorka wskazuje również na wielkie przywiązanie Żydów z Polski, mieszkających w Palestynie, do Rzplitej. Żydzi ci, którzy żyją w kraju szczęśliwi i zadowoleni, ze szczerym pietyzmem, a nawet ze łzami wspominają Polskę, marząc stale o jej odwiedzeniu.

„Ilustrirter Lodzer Wochenblat" zamieszcza szereg reportaży p. redaktora Oskara Bermana o Palestynie. W artykułach tych z wielką znajomością rzeczy autor przedstawia obecny stan gospodarczy kraju oraz możliwości rozbudowy rozmaitych gałęzi produkcji.

Lwowski „Der Najer Morgen" z dn. 8 sierpnia b. r. w artykule p. t. „Z twarzą do morza", podkreśla wielkie znaczenie brzegu morza Śródziemnego dla przyszłej Palestyny. Autor wskazuje na konieczność intensywnej kolonizacji terenów nadbrzeżnych oraz utworzenia szeregu uzdrojowisk nadmorskich. Autor artykułu nawołuje do rozbudowy żydowskiej floty handlowej i pasażerskiej i wskazuje na wielkie możliwości rozbudowy turystyki do Palestyny. Omawiając sprawę turystyki do Palestyny autor wskazuje na pozytywne działanie w tym kierunku Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej w Warszawie i wysuwa projekt utworzenia analogicznych instytucyj w innych krajach europejskich.

„Haolam" w nr. 30 zamieszcza artykuł p. H. Frumkina, znawcy spraw imigracyjnych oraz zagadnienia pracy w Palestynie. W artykule swym autor zwraca uwagę na wielki przypływ do Palestyny Arabów z Horanu. Niektóre wioski horańskie są wogóle opróżnione z mieszkańców, a ostatnio daje się spostrzec, iż również bogaci kupcy syryjscy likwidują swe przedsiębiorstwa i udają się do Palestyny. Autor wskazuje, iż w ciągu ostatnich 2-ch lat rozwój gospodarki arabskiej w Palestynie był poprostu zadziwiający. Znacznie powiększyły się obszary plantacyj arabskich, powiększyła się ilość budowli arabskich i obecnie w gospodarce arabskiej daje się również zauważyć brak rąk roboczych. Niema już w chwili obecnej prawie, że wioski arabskiej, w której stopniowo by się nie przechodziło do intensywnej gospodarki rolnej. Według obliczeń rzeczoznawców, arabskie plantacje drzew owocowych powiększą się w roku bieżącym w dwójnasób. W ostatnim roku Arabowie również zwiększyli swoją działalność i w innych gałęziach gospodarki rolnej jak również zwiększyli swoją działalność i w innych gałęziach gospodarki rolnej jak również i w przemyśle. Wszystko to działo się, zdaniem autora, pod wpływem intensywnej kolonizacji żydowskiej. Obecnie zagadnienie braku rąk

roboczych staje się coraz bardziej palącem, tembardziej, że ci Arabowie, którzy obecnie już uprawiają gospodarkę intensywną, nie mogą być więcej brani pod uwagę, jako robotnicy najemni. W zakończeniu autor zwraca się z apelem do rządu palestyńskiego, by zmienił swą dotychczasową politykę imigracyjną, która stoi na przeszkodzie realizacji ostatniej nadziei narodu żydowskiego, i która stoi w sprzeczności z objektywnemi potrzebami całej gospodarki palestyńskiej.

„Dawar" z dn. 6 sierpnia zamieszcza artykuł wstępny o nielegalnej imigracji arabskiej. Autor występuje przeciwko dwulicowej polityce rządu palestyńskiego w sprawie nielegalnej imigracji. Przypuszcza on, iż ostre zwalczanie nielegalnej imigracji żydowskiej przy jednoczesnem tolerowaniu takowej ze strony arabskiej, ma na celu utrzymanie równowagi liczbowej między obu temi narodami w Palestynie.

„Bustenai" z dn. 8 sierpnia również występuje przeciwko nielegalnej imigracji Arabów horańskich, których liczba sięga już obecnie 35.000. Nie jest, do pomyślenia, zdaniem pisma, utrzymanie dotychczasowego stanu, gdy Żydzi, przybywający do swej siedziby narodowej nielegalnie, są tropieni i prześladowani, podczas, gdy Arabowie horańscy zupełnie swobodnie przechodzą granicę Palestyny. Podobne myśli wypowiada również na swych łamach pismo „Haarec".

„Gazeta Polska" w Nr. 209 zamieszcza artykuł d-ra Bogdana Rychtera p.t. „Turcja nazewnątrz". Autor wskazuje na niebywały rozwój Turcji, na wzrost jej znaczenia politycznego, oraz na ostatnio wprowadzoną tam piatiletkę, przy wydatnej pomocy Rosji Sowieckiej. Dzięki zawarciu korzystnych sojuszów w wszystkiemi sąsiedniemi państwami Turcji, na czele której stoi Kiemal Pasza, nie grozi niebezpieczeństwo najazdu z żadnej strony. Jedynie tylko Włochy stanowią dla Turcji pewnego rodzaju niebezpieczeństwo, wykazując stale tendencje imperjalistyczne w kierunku ekspansji na Bliski Wschód. Autor podkreśla, że obecnie w Turcji istnieją silne tendencje w kierunku zmiany niektórych postanowień traktatu wersalskiego, ograniczających fortyfikacje cieśniny dardanelskiej, koniecznych dla utrzymania bezpieczeństwa granic Turcji.

P. W.

NOWE UDOGODNIENIA NA S.S. „POLONIA"

Pragnąc dać pasażerom, podróżującym „Polonią" na szlaku z Constanzy do Palestyny, wszelkie wygody nie odbiegające pod względem komfortu od innych statków zagranicznych, co pewien czas Polskie Transatlantyckie Towarzystwo Okrętowe Linja Gdynia Ameryka oddaje „Polonię" do doków, celem przeprowadzenia odpowiedniego remontu.

Śladem lat poprzednich w roku bieżącym „Polonia" odpłynie również do doków, w Monfalcone, które posiadają jedną z największych dziś w Europie stoczni. Odjazd do Monfalcone nastąpi 11 września z Hajfy, po odbyciu rejsu z Constanzy do Palestyny, rozpoczętego 5 września.

Już 10 października rozpocznie „Polonia" odbywanie swoich normalnych rejsów z Constanzy do Palestyny i zpowrotem.

W czasie tegorocznego remontu część kabin na okręcie „Polonia" zostanie zaopatrzona w ciepłą i zimną wodę bieżącą, lampy do czytania nad łóżkami, nowe patentowane materace sprężynowe, zaś kabiny II i III klasy — w ulepszoną wentylację i zwiększoną liczbę toalet. Pozatem cały okręt będzie na świeżo pomalowany, zaś na pokładzie i w kabinach zostaną przeprowadzone drobne naprawy.

„Polonia" jako jeden z największych i najładniejszych okrętów, kursujących na szlaku do Palestyny, coraz większą zyskuje sobie popularność i uznanie, nietylko wśród Polaków i obywateli Palestyny, ale coraz chętniej korzystają z niej jako środka komunikacji i przewozu towarów kupcy i pasażerowie zagraniczni.

Od chwili powstania Linji Polsko-Palestyńskiej „Polonia" odbyła już 24 rejsy, przewożąc około 20.000 osób i 5.000 tonn ładunku.

Co dwa tygodnie, w środę odbija biała sylweta „Polonji" od portu w Constanzy i przez Konstantynopol (Istanbul), Jaffę, Hajfę, Pireus, Konstantynopol (Istanbul) wraca do Constancy. Podróż cała trwa 12 dni.

Uprzejma obsługa, wesoła i serdeczna atmosfera na statku, wreszcie doskonała kuchnia polska, oto walory „Polonji". Pamięta ona o swej pionierskiej roli na szlaku, jako pierwsza polska bandera i stara się nietylko zadowolnić pasażerów, ale również zyskać ich sympatję. „Polonia" to nasz nieoficjalny konsul na morzach południowo-wschodnich.

KOMUNIKATY

Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej

POSIEDZENIE ZARZĄDU IZBY.

W dniu 14 ub. m. odbyło się posiedzenie Zarządu Izby, na którem omawianych było szereg spraw aktualnych jak rezultaty Wystawy Polskiej na Targach Lewantyńskich, postulat obniżki cła na pomarańcze i propaganda Toceret Haarec.

INTERWENCJA ZARZĄDU IZBY.

Prezes Zarządu Izby, p. Leon Lewite oraz wiceprezes, p. sędzia M. Friede, odbyli szereg konferencyj w sprawie obniżenia stawki celnej na pomarańcze importowane z Palestyny. Sprawa nie przestaje być przedmiotem badań odnośnych ministerstw.

MOŻLIWOŚCI EKSPORTOWE DO PALESTYNY I DO KRAJÓW BLISKIEGO WSCHODU.

W związku z odbytą Wystawą Polską na Targach Lewantyńskich, 1934, w Tel-Awiwie Biuro Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej w Warszawie otrzymało cały szereg zapytań ze strony firm lewantyńskich w sprawie importu towarów polskich na Bliski Wschód.

139/S/34. Firma syryjska obejmuje zastępstwo firm polskich, pragnących eksportować drzewo, dykty, papier, produkty farmaceutyczne i chemikalja.

140/P/34. Palestyńskie biuro agenturowo-komisowe interesuje się eksportem z Palestyny konserw mięsnych, masła sera i innych artykułów spożywczych.

140/P/34. Palestyńskie biuro elekrotechniczne interesuje się otrzymaniem przedstawicielstwa polskich wyrobów technicznych i elektrotechnicznych.

145/P/34. Firma palestyńska o poważnych referencjach interesuje się importem z Polski przędzy wełnianej i bawełnianej do wyrobów trykotażowych.

146/K/34. Dom Handlowy w Kairze nawiąże stosunki handlowe z eksporterami tkanin bawełnianych, wełnianych i sukna.

149al/LF/34. Firma Iraska ma zapotrzebowanie na 500.000 sztuk skrzynek do pakowania daktyli i prosi o ofertę cif Basra.

149bl/LF/34. Firma iraska poszukuje poważnych dostawców drzewa do konstrukcji daszczułek do krzeseł oraz tanich gatunków konfekcji męskiej.

150/LF/34. Firma palestyńska obejmie zastępstwo ewentualnie zakupi na własny rachunek kosmetyki i artykuły farmaceutyczne.

151/LF/34. Firma palestyńska obejmie zastępstwo ewentualnie zakupi na własny rachunek kosmetyki i artykuły farmaceutyczne.

151/LF/34. Firma palestyńska interesuje się importem z Polski korków metalowych względnie szklanych do flakonów do perfum.

152 r/LF/34. Palestyńskie biuro agenturowe dla importu artykułów spożywczych intersuje się importem z Polski mąki, kaszy, roślin strączkowych, konserw i wędlin.

153r/LF/34. Firma palestyńska, pracująca na własny rachunek, poszukuje dostawcy szkła aptecznego.

154 r/LF/34. Palestyńskie biuro agenturowe, posiadające przedstawicielstwa poważnych fabryk zagranicznych, interesuje się objęciem zastępstwa polskich wyrobów szczotkarskich, gumowych, celuloidowych, perfumeryjnych oraz zabawek, pończoch, naczyń kuchennych i zastaw stołowych.

155/F/TA 34. Poważny dom agenturowo-komisowy interesuje się:

a) importem rur dla celów wiertniczych, kanalizacyjnych i innych kafli polerowanych do łazieniek.

b) drzewa sosnowego, budulcowego, kompletów skrzynkowych do pomarańczy.

c) sody kaustycznej, elektrolitycznej, wapna bielonego, chlorku wapnia, nawozów sztucznych, kwaśnego dwuwęglanu sodu i tp.

d) bibuły do pakowania pomarańczy.

e) szkła stołowego i porcelany.

f) cukru i jaj.

156/I/34. Poważne biuro agenturowe w Aleppo, posiadające oddziały w Bejrucie i Damaszku nawiąże stosunki handlowe z eksporterami szkła stołowego, szkiełek do lamp naftowych oraz żelaza budowlanego, rur kanalizacyjnych i cementu.

157/FL/34. Poważne biuro agenturowe w Hajfie obejmie za gwarancją bankową zastępstwa większych firm polskich, eksportujących artykuły budowlane, jak okucia, wanny, umywalki i t.p. oraz artykuły elektrotechniczne, jak kable, słupy telegraficzne, podkłady impregnowane i t.p.

158/LF/34. Firma palestyńska poszukuje dostawców drutu do wyrobów gwoździ.

159/LF/34. Firma palestyńska interesuje się importem z Polski materjałów podszewkowych.

160 P/LF/34. Firma palestyńska nawiąże stosunki handlowe z polskimi eksporterami artykułów włókienniczych.

161 I/LF/34. Syryjska firma handlowa ma zapotrzebowanie na tekturę szewską.

162 P/LF/34. Palestyńska firma ma zapotrezbowanie na kurtki futrzane.

163 P/LF/34. Dom handlowy w Kairze interesuje się importem z Polski artykułów chemicznych i farmaceutyczych.

164/LF/34. Palestyńskie biuro agenturowe dla importu artykułów drogeryjnych interesuje się importem z Polski ekstraktu z igieł świerkowych.

165/LF/34. Firma handlowa w Tel-Awiwie ma zapotrzebowanie na materjały na ubrania męskie.

166/LF/34. Palestyńska firma nawiąże stosunki handlowe z polskimi eksporterami tkanin wełnianych i jedwabnych.

168/LF/34. Firma handlowa w Hajfie poszukuje dostawców manufaktury.

169/LF/34. Spółdzielnia dla handlu materjałami piśmiennemi w Tel-Awiwie zakupi większe ilości materjałów piśmiennych.

Bliższych informacyj udziela Referat Handlowy Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, Warszawa, Fredry 10, tel. 5.21-06, w godzinach 10-14, w listach należy przytoczyć numer porządkowy zapytania.

WZROST RUCHU TURYSTYCZNEGO DO PALESTYNY.

W związku ze zbliżającemi się świętami jesiennemi przewidziany jest wzrost ruchu turystycznego do Palestyny.

Ruch turystyczny między Polską a Palestyną, w którym biorą udział liczni przedstawiciele sfer gospodarczych Polski, ma wielkie znaczenie dla rozwoju stosunków handlowych między temi krajami, daje możność producentom polskim bezpośredniego zatknięcia się z konsumentem palestyńskim, zbadania tamtejszego rynku i możliwości penetracji gospodarczej.

Palestyna budzi zainteresowanie nietylko w sferach gospodarczych, ale również wśród przedstawicieli wolnych zawodów, którzy coraz liczniej biorą udział w przejazdach do tego kraju.

Polsko-Palestyńska Izba Handlowa (Warszawa, Fredry 10) w zrozumieniu znaczenia ruchu turystycznego do Palestyny oraz konieczności racjonalnego jego zorganizowania urządza co dwa tygodnie przejazdy grupowe do Palestyny. Załatwia dla uczestników wszystkie formalności związane z przejazdem (paszport, wizy i t.p.) i dokłada wszelkich starań, by turystom zapewnić max. wygód.

MOŻLIWOŚCI PAZESIEDLEŃCZE DO PALESTYNY.

Polsko-Palestyńska Izba Handlowa podaje do wiadomości, iż wobec zwiększenia się możliwości przesiedleńczych do Palestyny, szczególnie dla rzemieślników z rozmaitych fachów oraz wskutek możności uzyskania certyfikatów dla rzemieśników, rozporządzających kapitałem ŁP. 250.- Referat Izby dla Przemysłu i Rzemiosła udziela wszelkich informacyj w tych sprawach.

SPRAWY POWIERNICZE W PALESTYNIE.

Istniejące w lokalu Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej w Warszawie biuro informacyjne dla spraw powierniczych w Palestynie „The Tel-Aviv Trust Co. Ltd." rozwija obecnie b. intensywną działalność. Biuro to udziela bezpłatnie wszelkich informacyj, dotyczących spraw powierniczych w Palestynie, jak np. administracji domów, pardesów, placów i innych nieruchomości, tranzakcji kupna sprzedaży, przenoszenia tytułów własności, uzyskania „kuszanów".

Wobec licznych trudności, a przedewszystkiem ze względu na wielką odległość między Polską a Palestyną, działalność tego rodzaju przyczynia się do zacieśnienia stosunków między temi krajami.

K R O N I K A

P A L E S T Y N A

Polityka

RADA LEGISLATYWNA. Prasa arabska donosi, iż sprawa utworzenia Rady Legislatywnej w Palestynie jest już przez czynniki miarodajne zdecydowana. Projekt ma być przedłożony ministrowi kolonij przez Wysokiego Komisarza Sir Artura Wauchope do ostatecznej aprobaty. Rada Legislatywna ma się składać z 20 członków, a mianowicie: 8 muzułmanów, 2 chrześcijan, 4 żydów i 6 urzędników angielskich. Rada Legislatywna będzie miała tylko charakter doradczy, a wykonanie uchwał Rady zależeć będzie wyłącznie od woli Wysokiego Komisarza. Członkowie Rady Legislatywnej mają otrzymać pensję od rządu palestyńskiego.

KONFERENCJA ARABSKIEJ PARTJI „ISTAKLAL" W PALESTYNIE. W Jerozolimie odbyła się ostatnio konferencja ekstermistycznej partji arabskiej „Istaklal". Konferencji przewodniczył słynny wódz Arabów syryjskich emir Arselan, który w swoim czasie kierował powstaniem druzów w Syrji. Na konferencji omawiana była m. in. sprawa ustosunkowania się partji do dwóch panujących arabskich dynastij: Huseinów (emir Abdulla w Transjordanji oraz król Gazi w Iraku) i Saudów (Ibn Saud w Hedżasie). Partja „Istaklal" doniedawna popierała dynastję Huseinów, ostatnio zaś pod wpływem odniesionych przez Ibn Sauda zwycięstw zaczęły w tem stronnictwie powstawać nowe prądy, które na ostatniem zjeździe były dominującemi. Konferencja opowiedziała się za Ibn Saudem, gdyż zdaniem jej on tylko potrafi stanąć na czele ruchu panarabskiego i jemu tylko uda się zespolić całą Arabję pod jedną władzę polityczną. Warto zaznaczyć, iż emir Arsenal otrzymał zezwolenie przybycia do Palestyny, mimo, iż dotychczas wjazd jego do kraju był zabroniony. Znamiennem jest również, iż Wysoki Komisarz przyjął na audjencji przedstawicieli wspomnianego zjazdu.

„FALASTIN" ZWALCZA MUFTIEGO. Znane pismo arabskie „Falastin" rozpoczęło ostrą kampanję przeciwko jerozolimskiemu muftiemu i innym przywódcom kongresu arabskiego. Pismo zarzuca tym przywódcom zaniedbywanie najżywotniejszych interesów narodu arabskiego na rzecz interesów osobistych.

Administr. publiczna

DOCHODY RZĄDU PALESTYŃSKIEGO. Według oficjalnych danych, ostatnio ogłoszonych, dochody rządu palestyńskiego za rok budżetowy 1933/34 wynosiły ŁP. 3.823.727 wobec ŁP. 2.110.986 — w roku 1931. Dochody rządu w przeciągu ostatnich trzech lat wzrosły o 81%. Średnia wielkość dochodów rządu palestyńskiego, przypadająca na jednego mieszkańca wynosi ŁP. 3⅓. Przeciętny dochód rządu z każdego Araba, zamieszkałego w Palestynie wynosi ŁP. 1,60 — 1,70, a z każdego Żyda — ŁP. 9. Wzrost dochodów rządu jest rezultatem nie reformy systemu podatkowego lub podniesienia cła, lecz zwiększonej imigracji i intensywnej kolonzacji żydowskiej.

DOCHODY RZĄDU PALESTYŃSKIEGO Z OPŁAT CELNYCH W MAJU B. R. Dochody rządu palestyńskiego z opłat celnych w maju b. r. wynosiły ŁP. 214.500. Wg. preliminarza budżetoweko za rok b. dochody rządu z opłat celnych miały wynosić ŁP. 1.650.100. — jednak już w pierwszych dwóch miesiącach tegoż roku budżetowego dochody z tegoż tytułu wynosiły ŁP. 407.000. — Należy przypuszczać, iż w b. roku dochody te wynosić będą około 2.5 miljona funtów.

NADWYŻKA DOCHODÓW NAD WYDATKAMI rządu palestyńskiego za pierwsze dwa miesiące bieżącego roku budżetowego (kwiecień i maj), wynosi ŁP. 309,129. Ogólne dochody za ten okres wynoszą ŁP. 742.896, wydatki zaś łącznie z nadzwyczajnemi ŁP. 433.766. Dochody z ceł wynoszą w tym okresie ŁP. 407.241, dochody z licencyj i podatków — ŁP. 141.788, z opłat sądowych — ŁP. 102.089 i z poczt i telegrafów — ŁP. 59.475. Wydatki na spłatę długów państwowych oraz procentów wyniosły ŁP. 63.599. Bilans rządu palestyńskiego zamyka się na dzień 31 maja 1934 roku nadwyżką ŁP. 2.820.062.

BUDOWA SZOS. Rząd palestyński opracowuje obecnie plan rozbudowy sieci szos i dróg. Między innemi ma być wybudowana nowa szosa między Hebronem a Betleem. Odnoga tej szosy prowadzić będzie do morza Martwego.

Rolnictwo

NAGRODY ZA SADZENIE DRZEWEK. Departament Rolnictwa rządu palestyńskiego rozdziela rolnikom arabskim większe ilości sadzonek. Wsie arabskie Makir, Akawa, Acir otrzymały specjalne nagrody za zasadzenie większej ilości drzewek.

HODOWLA DROBIU. W roku bieżącym hodowla ta zmalała naskutek niedogodnych warunków klimatycznych oraz licznych chorób szerzących się wśród drobiu. Ceny tego ptactwa są zadawalające. Na rynku odczuwa się wielki brak jaj. Jaja ostatnio sprowadza się w większych ilościach z zagranicy.

BANANY. Wskutek wzrostu konsumpcji bananów w Palestynie daje się zauważyć wzrost obszaru zajętego uprawą bananów. Ceny bananów są wysokie, wobec czego uprawa tego owocu jest bardzo rentowna.

RYBOŁÓSTWO. Rząd palestyński postanowił rozbudować tę gałąź gospodarki. Przeprowadzono szereg badań, a ostatnio przybył do Palestyny w tej sprawie znany rzeczoznawca p. James Hornel. Sprawozdanie jego posłuży rządowi w celu przedsięwzięcia akcji zakrojonej na szeroką skalę.

TOWARZYSTWO PLANTACYJ POMARAŃCZOWYCH. Towarzystwo plantacji pomarańczowych „Gan Szloma" rozszerzyło ostatnio swoją działalność. Obszar zajęty przez wspomniane towarzystwo sięga 3.000 dunamów. Z nich 1.000 już jest zaplantowanych. Od 1 lipca do dyrekcji został kooptowany agronom I. Berger, były dyrektor plantacji w „Gan Chaim". Towarzystwo „Gan Szloma" przystępuje obecnie do skolinizowania robotników zatrudnionych w jego plantacjach.

NOWE NAZWY KOLONIJ. Komisja nazw kolonij przy dyrekcji Żydowskiego Funduszu Narodowego ustaliła następujące nazwy kolonij: Dla osiedla „Hapoel Hamizrari" na gruntach Szeik Abrik w Emek Izreel nazwę Sedej Jakow, dla osiedla „Hapoel Hamizrahi" na gruntach Wadi Ara przy Karkurze nazwą Kfar Pines, dla osiedla „Hapoel Hamizrahi" w pobliżu kolonji Tel Mond w Emek Haszaron nazwę Kfar Jawec, dla osiedal „Haszomer Hacair" przy Karkurze nazwę Ain Szamer, dla osiedla Herzliji na gruntach „Al Haram" nazwę Riszpon, dla osiedla Haszomer Hacair obok kolonji Nes Ziona nazwę Giwat Michael.

KOLONJA ŻYDW NIEMIECKICH. W Emek Zewulun, niedaleko Kirjat Chaim, powstaje obecnie nowa kolonja przeznaczona dla emigrantów żydowskich z Niemiec. Przystąpiono obecnie do budowy 100 domów, które mają w obecnym roku być wykończone. Pozatem przystąpiono do utworzenia 15 gospodarstw rolnych.

PETACH TIKWA. Rząd palestyński rozpatruje obecnie projekt przekształcenia największej żydowskiej kolonji, liczącej obecnie 12.000 mieszkańców, na miasto. Budżet kolonji Petach Tikwa wynosi Ł. P. 25.000.

NOWA KOLONJA W EMEK ZEWULUN. Na obszarze 20.000 dunam. powstaje obecnie nowa kolonja, założycielem której jest p. Jechoszua Chankin. Ilość kolonistów wyniesie 600 osób. Każda rodzina otrzyma 50 dunamów — z których 10 dunamów przeznaczonych będzie na plantacje grape-fruitów, 15 dunamów na pastwiska i warzywa, 10 dunamów — na sadzenie drzew owocowych, 10 dunamów — na łąki i lasy, 5 dunamów — na zabudowania. Cena 1 działki wynosi 450 funtów. czyli 1 dunam kosztuje 9 funtów. Cena obejmuje już koszty związane z budowaniem studzien i szos. Kolonja połączona będzie zapomocą szosy z pobliskiemi osiedlami.

STAN GOSPODARKI ROLNEJ W EMEKU. Zbiory tegoroczne w Emek Izreel w porównaniu ze zbiorami w roku ub. przedstawiają się pomyślnie. Zbiór jęczmienia i pszenicy wynosiły od 140-170 kg. na dunam. W roku bieżącym kolonje w Emeku sprzedadzą od 3-4 tys. t. pszenicy wobec 800 t. w roku ub. Znaczny rozwój można spostrzec i w mleczarstwie. Do roku 1932 normalny wzrost produkcji mleka wynosił od 25—28% rocznie.

W roku bieżącym wobec zwiększonej imigracji, a tem samem zwiększonego zapotrzebowania produkcja mleka znacznie wzrasta. Ceny mleka wzrosły ostatnio od 10-15%. Kolonje Emeku sprowadzają ostatnio większe transporty krów rasowych z Holandji. Warto zaznaczyć, iż import nabiału stale wzrasta, gdyż nawet zwiększona produkcja mleka nie może zaspokoić zwiększonych potrzeb rynku palestyńskiego. Dla przykładu przytoczymy dane dotyczące importu masła do Palestyny.

W roku 1932 import masła do Palestyny wynosił 493 t., w roku 1933 — 874 t., a w roku 1934 import ten wyniesie 1200 t.

WINOGRONA. Zbiory tegoroczne winogron wynoszą ogółem 45.000 skrzynek wobec 30.000 skrzynek w roku ub. Ceny winogron pozostały na tym samym poziomie. Plantacje winogron Emek Izreel obejmują obszar 2.000 dunamów.

Przemysł

ROZWÓJ PRZEMYSŁU PALESTYŃSKIEGO. O dalszej rozbudowie i rozwoju przemysłu krajowego świadczy najwymowniej wzrost konsumpcji prądu elektrycznego. Konsumpcja prądu wzrosła ostatnio o 76%. Ilość ludzi zatrudnionych w przemyśle wzrosła równocześnie o 78%, a produkcja o 113%.

WEDŁUG SPRAWOZDANIA generalnego dyrektora towarzystwa „Palestine Potash, Ltd", p. A. Nowomiejskiego, ukończone zostały w roku 1934 prace nad rozbudową tego towarzystwa, dzięki którym przedsiębiorstwo zostało w dwójnasób powiększone.

W okresie sprawozdawczym wydobyto przeszło 130.000 tonn soli potasowych. Rafinerja soli potasowych pracowała cały rok na 3 zmiany. Cała produkcja soli potasowych oczyszczonych w stosunku 64%-98% uplasowana została na rynkach światowych.

Fabryka bromu pracowała zadawalająco, ale z pewnemi przerwami wskutek tego, że zdolność produkcyjna jej przekraczała ilość zamówień. Eksploatacja soli bromu wzrosła o 18% w stosunku do roku poprzedniego, i większa ich część wywieziona została do W. Brytanji. Zamówienia otrzymane w koń-

cu roku ubiegłego na rok bieżący wykazują znaczny wzrost w stosunku do dwóch poprzednich lat.

Topograficzne badania na obszarze 62 km.², sięgające do granicy południowej morza Martwego w celu dalszego rozszerzenia obszaru zbiornikowego, rozpoczęły się w listopadzie i zakończyły się w marcu 1934 roku.

Towarzystwo to zatrudniało przy pracach budowlanych i produkcji 469 robotników, Żydów i Arabów.

Główne trudności towarzystwa Palestine Potash, Ltd. polegały na braku rąk roboczych, co spowodowało znaczną zwłokę w dalszej rozbudowie fabryki, jak również i w produkcji. Szybki rozwój kraju wpłynął na wchłonięcie całej podaży rąk roboczych. Zjawisko to pociągnęło za sobą zwyżkę płac roboczych w przemyśle budowlanym i innych nowych gałęziach przemysłu.

„THE PALESTINE SULPHUR CO". przystępuje do prac eksploatacyjnych na obszarze Nakhbir w pobliżu Gazy.

FABRYKA CEGIEŁ SYLIKATOWYCH „The Palestine Silicate Company" w Tel-Awiwie została przeniesiona do zachodniej części miasta Jaffy ze względu na wyczerpanie się złóż piaszczystych. Początkowo fabryka ta została założona na przedmieściu miasta Tel-Awiwu, które obecnie wskutek rozbudowy stanowi centrum miasta. W ciągu ostatnich lat istnienia, fabryka ta doskonale się rozwinęła. W roku 1933 pracowała na 2 zmiany. Nowa okolica, do której fabryka została przeniesiona umożliwi rozszerzenie działalności jej w celu pokrycia coraz bardziej wzrastającego zapotrzebowania rynku palestyńskiego na materjały budowlane.

FABRYKA „SILIKAT" W EMEK ZEWULUN. Ostatnio wykończony został gmach wielkiej fabryki cegieł w Emek Zewulun. Roboty przy tym gmachu rozpoczęły się w listopadzie 1933 r. na gruntach, należących do Żydowskiego Funduszu Narodowego.

Zabudowania fabryki zajmują obszar 12 dunamów, który został wydzierżawiony właścicielom przedsiębiorstwa. Pozatem fabrykę otrzymała od Żydowskiego Funduszu Narodowego w dzierżawę 200 dunamów gruntu nad brzegiem morza. Piasek tej ziemi specjalnie się nadaje do produkcji cegieł, gdyż zawiera 85% krzemienia. Pięciopiętrowy gmach fabryczny wybudowany jest wg. najnowszych zdobyczy techniki. Fabryka posiada najnowsze maszyny, które sprowadzone zostały z Europy. Dotychczas inwestowano w tej fabryce ŁP. 20.000. Fabryka zatrudnia chwilowo 20 robotników żydowskich, pracujących na jedną zmianę. Produkcja fabryki w ciągu 10 godzin wynosi 30.000 cegieł. Dyrekcja fabryki przystępuje obecnie do zwiększenia produkcji i do zaangażowania nowych robotników, pozatem ma ona pracować na dwie zmiany. Założycielem fabryki oraz jej kierownikiem jest inżynier Hochfeld z Berlina. Fabryka ma wielkie możliwości rozwoju i już w krótkim czasie będzie mogła obsługiwać Haifę oraz jej okolice.

PRODUKCJA ALKOHOLU. W ostatnich latach w kraju powstało szereg fabryk, produkujących wyroby alkoholowe. Rząd palestyński poparł tę produkcję przez wprowadzenie odpowiedniej ochrony celnej. Producenci wystąpili teraz z szeregiem żądań do rządu palestyńskiego, w celu ułatwienia rozwoju plantacyj winogron.

SPRAWA UTWORZENIA FABRYKI PAPIERU. W sferach gospodarczych Palestyny omawiana jest obecnie sprawa utworzenia fabryki papieru. Wskazuje się na istnienie w kraju wielkich ilości surowców oraz na duże zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. Przedsiębiorstwo takie mogłoby również łatwo znaleść zbyt dla swej produkcji i w sąsiednich krajach. Sprawa ta została już na tyle oświetlona, iż należy się spodziewać, że wkrótce przedsiębiorstwo takie powstanie w kraju.

SPRAWA UTWORZENIA FABRYKI CUKRU W PALESTYNIE. Na ostatniem ogólnem zebraniu Izby Handlowej w Jerozolimie wygłosił dłuższe przemówienie w sprawie utworzenia fabryki cukru prezes tejże Izby. W przemówieniu swem stwierdził prezes Izby, iż w kraju istnieją objektywne warunki dla pomyślnego rozwoju tej gałęzi produkcji. Przedłożono w tej sprawie rządowi palestyńskiemu szereg memorjałów, które jednak nie przyniosły żadnych rezultatów. Na przeszkodzie realizacji tej sprawy stoi umowa międzynarodowa, zakazująca utworzenia nowych fabryk cukru.

„ORIENTAL CHEMICAL WORKS". Istniejąca od 7 miesięcy pod tą firmą fabryka wyrobów kosmetycznych oraz mydeł toaletowych rozwija się pomyślnie. Kapitał zakładowy tego przedsiębiorstwa wynosi ŁP. 7.000.- Produkty jego znajdują łatwy zbyt na rynkach wewnętrznych Palestyny. Daje się również zauważyć wzrost eksportu wyrobów tejże fabryki, który kierowany jest do Egiptu, Syrji, Iraku, Afryki Południowej i Nowej Zelandji. Fabryka została na ostatnich Targach Lewantyńskich odznaczona czterema medalami złotemi.

NOWY PRODUKT FABRYKI „SHEMEN" Po licznych badaniach i eksperymentach fabryka „Shemen" przystąpiła do własnej produkcji szampionu do mycia włosów. Szampion ten jest produkowany w postaci proszku, jako ekstrakt najlepszego gatunku oliwy. Produkcja ta przeznaczona jest nietylko na rynek wewnętrzny, ale i na eksport do Europy i Ameryki. Należy przypuszczać, iż szampion ten najlepszego gatunku i niskiej stosunkowo ceny wyprze z rynku krajowego inne importowane gatunki szampionu.

ROZBUDOWA FABRYKI „ASSIS". Fabryka soków owocowów „Assis" przystąpiła do rozszerzenia swej działalności. Na obszarze 3,5 dunama ma być wzniesiony nowy gmach fabryczny 3 piętrowy. Fabryka ta ma również produkować konserwy owocowe i warzywne. Przez wybudowanie nowego gmachu fabryka ta będzie mogła powiększyć trzykrotnie swoją produkcję. Fabryka „Assis" eksportuje swe produkty do Indyj, Egiptu, Syrji i Iraku. Na rynkach europejskich wyroby tej fabryki napotykają na konkurencję podobnych wyrobów z Florydy.

WŁAŚCICIEL FABRYKI OBUWIA „Corona", p. Isaac Hos przystąpił do budowy w Riszon le Zion nowocześnie urządzonej fabryki. Z początku wydajność tej fabryki obliczana jest na 300 par obuwia dziennie, które sprzedawane będą w Palestynie przez 4 filje fabryki „Corona" i 16 innych punktów sprzedaży, rozsianych po całym kraju. Poza personelem administracyjnym i technicznym zatrudnionych będzie w fabryce tej 70-u robotników.

W NAZARECIE została założona arabska fabryka papierosów. Założyciele tej fabryki Naif Al Betaisz i Minkhair Iskander zakupują maszyny w Egipcie.

FABRYKA WYROBÓW GUMOWYCH W Mifrac Haifa powstaje obecnie na gruntach Żydowskiego Funduszu Narodowego fabryka wyrobów gumowych. Głównem produktem tej fabryki ma być obuwie gumowe. Chwilowo inwestowano w tem przedsiębiorstwie Ł, P. 10.000. Fabryka zatrudni w 1-szym okresie 40 robotników. Wg. przewidzianego planu rozbudowy fabryki będzie ona w III-cim roku swego istnienia zatrudniała 100 robotników. Fabryka ma również produkować szlauchy gumowe.

FABRYKA ŁÓDEK W MIFRAC HAIFA. PP. Frenkiel i Goldberg z wyspy Jawa przystępują obecnie do utworzenia fabryki łódek. Fabryka budować będzie łódki rybackie, spacerowe i inne. Pozatem mają być konstruowane motorówki i ślizgowce. Sfery zainteresowane zwróciły się do rządu palestyńskiego w sprawie wybudowania odpowiednich przystani w Jaffie i Haifie.

Handel

STOSUNKI HANDLOWE MIĘDZY PALESTYNĄ A SYRJĄ. W kołach gospodarczych Palestyny omawiana jest ostatnio sprawa utrzymania dotychczasowych stosunków handlowych z Syrją. Wskutek bardzo szybkiego wzrostu konsumpcji wewnętrznej Palestyny, fabryki palestyńskie nie są w stanie nadążyć swoją produkcją i wykonać wszystkie zamówienia nadesłane ze Syrji i Libanu. Firmy syryjskie skarżą się ostatnio, iż przedsiębiorstwa przemysłowe Palestyny nie wykonywują ich zamówień. Szereg fabryk w Palestynie wogóle przestało przyjmować zamówienia z zagranicy, gdyż całkowita produkcja ich znajduje swój zbyt na rynku miejscowym. Sfery gospodarcze kraju widzą w tem wielkie niebezpieczeństwo utraty rynku zagranicznego zuobytego z tak wielkim trudem.

HANDEL ZAGRANICZNY PALESTYNY W LUTYM B. R. Import Palestyny w lutym b. r. wynosił ŁP. 954.999.- wobec ŁP. 691.428 w tym samym miesiącu roku poprzedniego. Eksport w lutym r. b. wynosił ŁP. 640.945.- wobec ŁP. 626,865.- w tym samym miesiącu r. ub.

IMPORT PALESTYNY W STYCZNIU B. R. wynosił ŁP. 1.100.761 — podczas, gdy w tym samym miesiącu r. ub. wynosił on tylko ŁP. 779,422. — Eksport w tym miesiącu (łącznie z reeksportem) wynosił ŁP. 576.796.-, wobec ŁP. 708,783.- w tym samym miesiącu ub. r. Nadwyżka importu nad eksportem wynosiła jak widać ŁP. 523.965.-, wobec ŁP. 70.639,- w styczniu ub. roku. Szczególnie dał się zaznaczyć wzrost importu pszenicy, bydła, masła, ryb, olejów, materjałów sanitarnych, cementu, rur żelaznych, drzewa budulcowego, drzewa do skrzynek pomarańczowych, mebli, wyrobów jedwabnych i maszyn. W eksporcie najważniejsze pozycje stanowiły pomarańcze, olej jadalny, wino, konfekcja, mydło i zęby sztuczne, Cytrusy stanowią 85% całego eksportu palestyńskiego, jednak wysyłka pomarańczy w styczniu b. r. zmalała w porównaniu z eksportem tego owocu w tym samym miesiącu ub. r. Eksport pomarańczy w styczniu b. r. wynosił 900.000 skrzyń na ogólną sumę ŁP. 403.043, podczas, gdy w styczniu ub. roku eksport wynosił 1.168.000 skrzyń na ogólną sumę ŁP. 525.405 Eksport mydła zmalał o 40% w porównaniu z eksportem jego w styczniu ub. r.

W R. 1925 PALESTYNA importowała z Egiptu towary wartości ŁP. 375.180 eksportowała zaś do tego kraju towary wartości ŁP. 199.182. W r. 1933 stosunek ten zmienił się. Import z Egiptu do Palestyny wyniósł 414.379 podczas gdy eksport do Egiptu spadł o ŁP. 141.816.

W ROKU 1933 PALESTYNA SPROWADZIŁA z zagranicy owoców i produktów owocowych na sumę ŁP. 231.176. Departament Rolny rządu palestyńskiego wydał tabelę na której oznaczone są obszary nadające się pod uprawę owoców, dotychczas sprowadzanych z zagranicy. Na obszarze 17.053 dunamów ziemi w Palestynie może być zasadzonych 578.102 drzewa następujących gatunków: migdały, jabłka, morele, orzechy, figi, winogrona i t.p. Zużycie ziemi pagórkowatej pod uprawę owoców pestkowych, zwiększyłoby znacznie dobrobyt ludności w Palestynie. Uprawa tych owoców nie jest uzależniona od sztucznego nawodnienia.

IMPORT MASŁA. Import masła do Palestyny stale wzrasta. W roku 1932 wynosił on 493 t., w roku 1933 — 874 t., a w roku 1934, wg. obliczeń rzeczoznawców wyniesie on około 1.200 t. Zwiększa się szczególnie import masła australijskiego, które jest na rynku palestyńskim produktem dumpingowym. Cena masła australijskiego na rynku palestyńskim jest trzykrotnie mniejsza niż jego cena w kraju macierzystym. Koloniści żydowscy domagają się wprowadzenia ceł ochronnych. Opracowali w tej materji szczegółowy memorjał, który wręczony został rządowi palestyńskiemu.

„PALESTINE OIL INDUSTRY LTD". eksportowało w maju b. r. oliwę i mydło do następujących krajów: Czechosłowacja, Austrja, Norwegja, Indje, Sjam, N. Zelandja, Egipt, Rumunja, Chiny, Anglja, Aden, Płd. Afryka, Meksyk, Brazylja, Irak i inn.

PRZYWÓZ CEMENTU. Wobec ostatnio zmniejszonego ruchu budowlanego w Tel-Awiwie dał się zaznaczyć spadek importu cementu. Import. cementu greckiego całkowicie ustał. Sprowadza się go natomiast nadal z Jugosławji i Anglji. Ceny cementu wahają się między ŁP. 2,280 — 2,700 za tonnę.

POD KIEROWNICTWEM trzech dawnych członków tow. „Jaffa Fruit Company". Ltd. zostało otwarte nowe towarzystwo eksportowe pomarańczy i grejprutów pod nazwą „Jaffa Citrus Company, Ltd"

PODWYŻSZENIE CŁA NA JĘCZMIEŃ. Rząd palestyński podniósł ostatnio stawkę celną na jęczmień. Wynosić ona będzie 2 milsy od 1 kg., podczas, gdy dotychczas stawka celna na jęczmień wynosiła 1 mils. Podwyżka cła ma na celu utrzymanie ceny jęczmienia na dotychczasowym poziomie. Warto zaznaczyć, że wielki zbiór jęczmienia w tym roku i tak spowoduje spadek ceny tego produktu.

Finanse i bankowość

WZROST OBROTU PIENIĘŻNEGO. O szybkim rozwoju życia gospodarczego Palestyny świadczy wymownie znaczny wzrost obrotu pieniężnego w Palestynie. Obrót ten w marcu r. 1933 wynosił ŁP. 2.822.000,- a w czerwcu b. r. — wynosił ŁP. 4.220.000.- a więc wzrósł o 46%.

WKRÓTCE MA POWSTAĆ w Palestynie bank rolny z kapitałem zakładowym L. 500.000. Będzie on udzielał długoterminowych pożyczek na hipotekę. Akcjonarjuszami, jak donoszą, mają być Barclays Bank, Ottoman Bank Anglo-Palestine Bank, Palestyński Wydział Ekonomiczny w Londynie oraz Palestyńskie Towarzystwo Ekonomiczne w New-Yorku

CENTRALNY BANK DLA SPÓŁDZIELNI. Bank rozszerzył ostatnio znacznie swą działalność. Kapitał banku przeznaczony na udzielanie pożyczek długoterminowych zwiększył się ostatnio o ŁP. 20.000.- i wynosi ŁP. 160.000. Rada banku postanowiła wyznaczyć ŁP. 15.000.- na udzielanie pożyczek robotnikom w kolonjach za pośrednictwem miejscowych kas pożyczkowych. Pożyczki te mają być przeznaczone na budowę domków i na zagospodarowanie się w kolonjach. Pozatem bank wyznaczył ŁP. 10.000.- na udzielanie pożyczek uciekinierom z Niemiec. Z kwoty tej rozdzielono do chwili obecnej ŁP. 3.500. Należności banku od jej oddziałów wynosiły 30 czerwca b r. o ŁP. 63.510 więcej niż w tym samym okresie r. ub. W dniu 30 czerwca b. 1. należności banku przedstawiały się jak następuje: pożyczki krótkoterminowe — ŁP. 115.890.- (w roku ub. ŁP. 82.600), pożyczki długoterminowe — ŁP. 118.670.- (w r. ub. ŁP. 90.920.-), specjalne pożyczki — ŁP. 14.760.- (w r. ub. ŁP. 12.290.-), Ogółem w 30 czerwca b. r. należności banku wynosiły ŁP. 249.320.- wobec ŁP. 185.818.- w tym samym okresie r. ub.

BANK HAPOALIM. W czerwcu b. r. udzielił Bank Hapoalim pożyczek na ogólną sumę ŁP. 31.297,806 jako zaś spłatę długu otrzymał w tym miesiącu ŁP. 30.731.074. Wśród pożyczek należy wyszczególnić ŁP. 5.616.853 udzielone kwucom oraz spółdzielniom rolniczym ŁP. 4.647 — kibucom i organizacjom kolonizacyjnym, ŁP. 4. 268.- spółdzielniom spożywczym, ŁP. 1,333,109 spółdzielniom hipotecznym, ŁP. 5.428.764- spółdzielniom wytwórczym, ŁP. 8.327.004- towarzystwom kolonizacji miejskiej.

ANGLO-PALESTINE BANK otworzył filję swoją w Hajfie na Hadar Hakarmel Kierownictwo filji objął dr. Sołowiejczyk.

Komunikacja

„PALNEWS“ PODAJE, że wkrótce ma powstać nowy węzeł kolejowy w pobliżu Mikwe Israel; zbiegać się w nim będą główne linje kolejowe Kantara — Hajfa, Jaffa — Jerozolima. Nowa linja kolejowa biec będzie między Jaffą a Tel-Awiwem. Odgałęzienia tej linji służyć będą do połączenia portu Jaffy z główną linją, która przebiegać będzie w pobliżu Tel-Awiwu, poprzez Montefiore i Saronę do Petach Tikwa i Ras-el-Ain, następnie zaś wzdłuż wybrzeża do Hajfy.

NOWA TARYFA PRZEWOZOWA dla pomarańczy. Dyrekcja Kolei Żelaznych w Palestynie ogłosiła nową taryfę dla przewozu pomarańczy do Hajfy. Ze stacyj Chedera, Benjamina, Zychron Jakow, Tel-Awiw, Jaffa, Azdod, Aza, Han-Junis opłata za przewóz jednej skrzynki pomarańczy wynosić ma 10 milsów, natomiast ze stacji Rechowot, Petach Tykwa, Tul-Keren, Kalkilja, Lud i Beer Jakow wynosić ma 12,5 milsów. Opłata ta nie obejmuje kosztów załadowania i wyładowania.

ŻYDOWSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE. W Palestynie powstaje obecnie żydowskie towarzystwo okrętowe, które przejmuje na własność okręty włoskie „Rozili i Progreso“. Okręty te dotychczas kursowały między Constantą a Hajfą i nadal kursować będą między wspomnianemi portami pod flagą biało-niebieską. Nazwy okrętów mają być zmienione. Pewna ilość marynarzy żydowskich ma być zatrudniona.

FIRMA DIZENGOFF § Co., która ma reprezentację Palestyńsko-Polskiej Linji Okrętowej, otworzyła biuro okrętowe w Tel-Awiwie przy ul. 23 Herzlstr.

ZAINSTALOWANO POŁĄCZENIE telefoniczne pomiędzy Anglją, Szkocją i ks. Walji z prawie wszystkiemi większemi miastami Palestyny, do poprzednio bowiem czynnych stacyj w Hajfie, Jaffie i Jerozolimie, dołączone zostały stacje w Tel-Awiwie, Betleem i Jerycho. Opłata za 1 minutę rozmowy wynosi 16 szylingów, przyczem minimum stanowi rozmowa trzyminutowa za cenę Ł. 3,18.

PALESTYNA POSIADA OBECNIE 10.000 pojazdów samochodowych na miljon mieszkańców, Egipt zaś ma 28.000 pojazdów samochodowych na 14 miljonów mieszkańców. Z tej liczby 11.548 samochodów należy do obcokrajowców. Ilość kursujących motocykli sięga 2.692, z czego połowa również należy do obcokrajowców.

Praca

ILOŚĆ ROBOTNIKÓW ŻYDOWSKICH zoragnizowanych w Powszechnej Oraganizacji Robotniczej wg. ostatnich danych wynosi 50.500. Robotnicy ci łącznie z żonami i dziećmi liczą 95.000 osób. 30.000 robotników czyli 59.41% zatrudnionych jest w miastach, 15..000 (29.7%) — w kolonjach, 5.500 (10,89%) w kwucach i kubucach. Procent robotników żydowskich zatrudnionych w kolonjach pozostał na tym samym poziomie. W plantacjach żydowskich wzrasta stale procent zatrudnionych Arabów. Zaledwie 1/3 plantatorów żydowskich zatrudnia wyłącznie plantatorów żydowskich. Praca arabska przenika coraz bardziej do miast i nawet Tel-Awiw coraz bardziej zatrudnia robotników arabskich. W chwili obecnej w Tel-Awiwie zatrudnionych jest 1.500 robotników arabskich.

BRAK FACHOWCÓW. Na podstawie przeprowadzinych badań Agencja Żydowska stwierdza w chwili obecnej brak 500 robotników-fachowców, którzyby natychmiast mogli znaleźć pracę jako instruktorzy w rozmaitych przedsiębiorstwach kraju. Fachowcy tacy mogą znaleść pracę w starych fabrykach ostatnio znacznie rozszerzonych oraz w nowobudujących się przedsiębiorstwach. Szczególnie daje się odczuć brak fachowców w przemyśle metalurgicznym, włókienniczym

drzewnym, chemicznym, garbarskim i karoseryjnym.

PRASA ARABSKA DONOSI, iż w szeregu miastach powstały komitety organizacyjne, mające na celu utworzenie arabskich związków zawodowych. Ostatnio powstały 3 organizacje robotnicze w Jerozolimie, w Wadi Chanin, w Beer Szewa. Na czele arabskiego ruchu robotniczego w Jerozolimie stoi p Farchi Naszaszibi, należący do opozycji obecnej egzekutywy arabskiej.

„AL DŻAMEA" zamieszcza artykuł wstępny w sprawie organizacji robotników arabskich. Pismo to ostrzega robotników — Arabów przed wstąpieniem do jakichkolwiek organizacyj robotniczych, które są zdaniem jego inspirowane przez Powszechną Organizację Robotniczą, która w tem ma tajemnicze cele polityczne. Pismo nawołuje do zupełnego zerwania z istniejącemi organizacjami robotniczemi, które są wykorzystane dla celów polityki sjonistycznej. Jednocześnie wspomina autor w swem artykule, iż większość robotników arabskich, która brała udział w pierwszem zebraniu organizacyjnem arabskiej partji robotniczej w Jerozolimie zerwała z tą partją definitywnie, przekonawszy się, że partja ta jest tylko ekspozyturą Histadrutu

„AL DZAMEA" O BEZROBOCIU. Znane pismo arabskie „Al Dżamea" w artykule wstępnym omawia sprawę bezrobocia w kraju. Zdaniem autora ilość bezrobotnych podana przez ministra dla spraw kolonij w przemówieniu jego w Izbie Lordów nie jest zgodna z rzeczywistością. Zdaniem autora jest w chwili obecnej 50000 bezrobotnych Arabów w kraju, podczas, gdy minister kolonij podał cyfrę 14.000

Imigracja

DO PALESTYNY PRZYBYŁO W MIESIĄCU MAJU r. b. 2.109 imigrantów z liczby tej było 2.035 Żydów: Kapitalistów posiadających przynajmniej 1.000 Ł. przybyło 323 wraz z 308 członkami rodzin, Wykwalifikowanych rzemieślników, posiadających przynajmniej Ł.250:- przybyło 11, ludzi zaangażowanych do pracy wraz z członkami rodzin — 957.

W SPRAWIE NIELEGALNEJ IMIGRACJI. Półurzędowy organ Colonial Office „Near East and India Magazine" omawia w artykule wstępnym sprawę nielegalnej imigracji żydowskiej do Palestyny. W artykule autor dochodzi do wniosku, iż imigracja ta jest w dużym stopniu uwarunkowana ograniczeniami imigracyjnemi w Palestynie. Pismo stwierdza, że surowość, niektórych ograniczeń skłania wielu imigrantów do obejścia przepisów. Dotyczy to, zdaniem pisma, w pierwszym rzędzie krewnych mieszkańców Palestyny. Innym czynnikiem odpowiedzialnym za tę imigrację są działające w tajemnicy podejrzane ajencje transportowe w sąsiadujących z Palestyną krajach. Wyłudzają one od imigrantów po Ł, 50-60 od głowy i po odstawieniu ich do granicy zostawiają na laskę losu, tak że niedoświadczeni imigranci wpadają w ręce policji.

NIELEGALNA IMIGRACJA ARABÓW Na ostatnio odbytem posiedzeniu Rady Naczelnej „Histadrut Haowdim" omawiana była między innemi sprawa nielegalnej imigracji Arabów do Palestyny. Kierownik Centralnego Biura Pośrednictwa Pracy p. Frumkin podkreślił w swem przemówieniu, iż około 35.000 Arabów nielegalnie przybyło do Palestyny. Arabowie ci zatrudnieni są w miastach i kolonjach. Oto niektóre dane cyfrowe: w Petach Tykwa zatrudnionych jest 1.400 Arabów Horanu. W Hajfie zatrudnionych jest w przemyśle budowlanym i przy budowie dróg 1.200 Arabów horańskich. W ankiecie przeprowadzonej w Tel-Awiwie wśród 357 arabskich robotników budowlanych, stwierdzono, że 273 z pośród z nich przybyło ostatnio z Horanu. Mówca pozatem wskazał na dwulicowość polityki rządu, który zamyka oczy na masową i nielegalną imigrację arabską natomiast z całą surowością traktuje nielegalnie przybyłych

imigrantów żydowskich. Prognozy rządu palestyńskiego, dotyczące przyszłego kryzysu gospodarczego Palestyny są, zdaniem prelegenta bezpodstawne i niczem nieuzasadnione.

AGITACJA PRZECIWKO NIELEGALNEJ IMIGRACJI. W całym kraju odbywają się posiedzenia oraz większe zgromadzenia arabskie, na których powzięte zostają uchwały przeciwko nielegalnej imigracji żydowskiej. Ożywioną działalność w tym kierunku wykazuje szczególnie Związek Młodzieży Arabskiej. Ostatnio odbyły się większe zgromadzenia Beduinów oraz rybaków arabskich, na których przywódcy młodzieży arabskiej nawoływali do bezwzględnej walki z nielegalną imigracją żydowską. Związek Młodzieży Arabskiej organizuje obecnie drużyny ochotnicze, które strzec mają granice Palestyny

Miasta

TEL-AWIW

OSTATNIO DAŁA SIĘ ZAUWAŻYĆ w miastach palestyńskich, a zwłaszcza w Tel-Awiwie zwiększona konsumpcja wody, co pozostaje w związku ze wzmożonym ruchem budowlanym (zakładanie łazienek w mieszkaniach prywatnych) oraz pracami irygacyjnemi. W Tel-Awiwie konsumpcja wody w roku bieżącym wzrosła o 45% t. j. w stosunku większym niż przyrost ludności. Konsumpcja wody w Tel-Awiwie za pierwsze 5 miesięcy 1934 r. wyniosła 1.687,756 m^3 w porównaniu z 1.162.955 m^3 w tym samym okresie roku poprzedniego,

BUDOWA SZPITALA MIEJSKIEGO. Na ostatniem posiedzeniu rady miejskiej w Tel-Awiwie uchwalono przystąpić do budowy wielkiego szpitala miejskiego. Budowa szpitalu ma kosztować ŁP. 100,000,— Będzie to największy szpital w kraju.

HAJFA

Z HAJFY DONOSZĄ, że rząd zatwierdził budżet tego miasta na r. 1934/5, który po stronie dochodów przewiduje ŁP. 70.000,- a po stronie wydatków ŁP. 65,000-

NA OSTATNIEM POSIEDZENIU magistratu miasta Hajfy uchwalona została suma w wysokości ŁP. 3.000 na roboty publiczne.

ZGODNIE Z DANEMI URZĘDOWEMI inwestycje w budowlach za rok 1933 sięgają ŁP. 5.600,000 wobec ŁP, 2,5 — 3 miljonów w latach poprzednich 1930-1932., co stanowi wzrost 100%. Mimo wzmożonego ruchu budowlanego, czynsz komorniany wzrósł od 20 do 40%.

———

MAGISTRAT JAFFY postanowił wybudować dwie nowe drogi w centrum miasta do portu. Wybrano komisję rzeczoznawców która ma opracować plan tychże robót. Szereg domów w mieście ma być zburzonych.

———

POPRAWA STANU FINANSOWEGO SAMORZĄDU AFULI. W przeciągu ostatnich 4 miesięcy samorząd miasta Aufli zapłacił szereg ciążących nań długów i przystępuje obecnie do reorganizacji swej gospodarki finansowej. W marcu b. r. samorząd Afuli przedłożył rządowi palestyńskiemu swój preliminarz budżetowy, obejmujący sumę ŁP. 2.400.

———

PRACE KANALIZACYJNE W TULKEREM. Samorząd miasta Tul-Kerem uzyskał od rządu palestyńskiego pożyczkę długoterminową w wysokości ŁP. 4.500,- na przeprowadzenie prac kanalizacyjnych.

BLISKI WSCHÓD

EGIPT

RADA MINISTRÓW W EGIPCIE zatwierdziła pozycję w budżecie na ŁP. 71,614 na zakup 10 aeroplanów.

IZBA EGIPSKA przeprowadziła ustawę o podatku od samochodów. Podatek ten, który godzi przeważnie w interesy obcokrajowców (większość samochodów należy do obcokrajowców) był przedmiotem pertraktacyj z 11 państwami kapitulacyjnemi. Podatek ten jest pobierany od wagi brutto i wynosi od samochodów prywatnych 1 PE za kg., przyczem minimalna opłata wynosi ŁE 5.-, od handlowych zaś samochodów — PE 1,5, przyczem minimum opłaty wynosi ŁE. 15.- Rząd powziął decyzję poświęcenia dochodów z tego nowego podatku na rozbudowę i naprawę dróg samochodowych w Egipcie.

W 1-ym KWARTALE 1934 roku Egipt importował 740.000 kg. mydła wartości Ł, 20,000; udział Palestyny w imporcie tym znacznie wzrósł w stosunku do lat poprzednich.

PAŃSTWOWE KOLEJE EGIPSKIE udzieliły 50% zniżki na pociągach pasażerskich i towarowych w związku z mającemi się odbyć w styczniu r. 1935 Targami Rolnemi i Przemysłowemi w Egipcie. Bilety w obie strony wydawane będą z terminem ważności 7 dni

PRZEZ KANAŁ SUEZKI przejechało w pierwszem półroczu 1934 roku 2.828 okrętów, stanowiąc wzrost o 196 okrętów w porównaniu z rokiem poprzednim. Dochody z ruchu komunikacyjnego obliczane są za ten okres na frs. 433.460,000 w porównaniu z frs, 416,810.000 w roku poprzednim.

ZOSTAŁO NAWIĄZANE POŁĄCZENIE telefoniczne pomiędzy Anglją, Szkocją i ks. Walji a prawie wszystkiemi miastami Egiptu. Opłata za 1 minutę rozmowy wynosi 14 szylingów, przyczem minimum stanowi rozmowa 3-minutowa za cenę Ł. 3.12

SYRJA

RZĄD SYRYJSKI zaciągnął w Banku Libano-Syryjskim pożyczkę w wysokości pół miljona funtów syryjskich.

ZGODNIE Z OŚWIADCZENIEM konsula egipskiego w Bejrucie, wkrótce zostanie podpisany układ między Egiptem, a Syrją i Libanem.

STOSUNKI HANDLOWE MIĘDZY SYRJĄ A TRANSJORDANJĄ. Wprowadzona ostatnio w Transjordanji nowa taryfa celna przy wwozie towarów z Syrji utrudnia znacznie rozwój stosunków handlowych między temi krajami. Kupcy syryjscy przedłożyli rządowi memorjał w tej sprawie, prosząc o interwencję.

SYRJA EKSPORTOWAŁA DO PALESTYNY w pierwszem półroczu 1934 roku towary wartości ŁS. 1.293,532, podczas gdy importowała towary wartości ŁS. 364.372

ZWOLNIONE ZOSTAŁY PRZY WWOZIE do Syrji z opłat celnych tkaniny czysto lniane w kawałkach pod nazwą „len" o długości i szerokości do 35 cm. przeznaczone do produkcji chustek do nosa.

NOWE ŹRÓDŁO NAFTY. W Tarmur na głębokości 50 m. odkryto bogate źródło nafty. Rząd wyznaczył komisję, która ma badania swe przeprowadzać i opracować plan eksploatacji tych źródeł.

PORT W BEJRUCIE zostanie rozszerzony przez przedłużenie mola portowego o 500 jardów i zbudowanie nowego mola o długości 800 jardów, wysuwającego się głęboko w morze. Poza temi molami mają powstać nowe budowle, które zostaną ukończone w ciągu 4-ch lat kosztem 47 miljonów franków.

WŁADZE FRANCUSKIE W SYRJI rozważają plan rozszerzenia bagdadzkiej linji kolejowej, oraz naprawy dróg komunikacyjnych i innych robót publicznych. Bagdadzka linja kolejowa ma być przedłużona z Tel-Ziwanu do granicy syryjsko-iraskiej; już w grudniu r. b. będą mogły na tej linji kursować pociągi, Rozpatrywany jest również projekt zelektryfikowania linji kolejowej między Damaszkiem i Bejrutem. Przewidywane jest także naprawienie szosy Bagdad-Damaszek, i podwyższenie wału Homs, przeprowadzenie nawodnienia na przestrzeni 15.000 hektarów (150.000 dunamów), oraz ulepszenie aerodromów w Aleppo i Damaszku.

WEDŁUG DANYCH STATYSTYCZNYCH z ostatniego roku Syrja i Liban posiadają 21.315 samochodów, z których większość stanowią taksówki.

PRZEWIDYWANE JEST PRZEDŁUŻENIE linji lotniczej egipsko-palestyńskiej do Syrji. Wyniki zależne są od zawarcia układu celnego między Syrją a Egiptem.

SPRAWA KOLONIZACJI ŻYDOWSKIEJ W SYRJI. Wielkie poruszenie w prasie arabskiej wywołał projekt zezwolenia kolinizacji żydowskiej w Syrji. Zwolennicy kolonizacji żydowskiej wskazują na to, że kraj cierpi naskutek braku kapitałów, a przypływ imigrantów żydowskich przyczyniłby się bezsprzecznie do ożywienia handlu i przemysłu. Na dowód tego wskazują na pomyślną sytuację w Palestynie i znaczne nadwyżki budżetowe rządu palestyńskiego. Przeciwnicy kolonizacji zydowskiej twierdzą, iż naskutek napływu Żydów wzrosną elementy obce w Libanie, co osłabi jedność i spoistość ludności, stanowiące istotny warunek powstania państwa narodowego. Ze specjalnym naciskiem podkreślają obawę, iż kolonizacja żydowska na obszarach południowych Libanu, a więc na pograniczu Palestyny może spowodować, iż z czasem obszary te zostaną przyłączone do żydowskiej Palestyny.

IRAK

SPRAWA UTWORZENIA BANKU PAŃSTWOWEGO. Rząd Iraski postanowił otworzyć bank państwowy, który miałby na celu polepszenie stanu finansowego gospodarki krajowej. Minister skarbu wysłał zaproszenie do Achmed Chilmi Paszy, dyrektora banku arabskiego w Jerozolimie, by ten przybył do Bagdadu na naradę w sprawie utworzenia banku państwowego.

WEDŁUG DONIESIEŃ AL DŻAMEA AL ARABIA wkrótce zostanie zawarty traktat handlowy między Irakiem a Niemcami. Irak osiągnął w roku 1933 wybitnie dodatnie saldo w obrotach towarowych z Niemcami. Irak bowiem eksportował do Niemiec w roku 1933 towary wartości Ł. 180 000, a importował — wartości Ł. 136.000.

BUDŻET RZĄDU IRASKIEGO za rok bieżący przewiduje pozycje na zakup 12 aeroplanów na sumę Ł 140.000. Aeroplany te mają być sprowadzone z Anglji. Anglja otrzymała również zamówienia na 4 samoloty od Iraq-Aeroklubu, na sumę Ł. 20.000.

HANDLOWA DELEGACJA JAPONJI, która przybyła do Bagdadu dla zbadania stosunków handlowych, wykazuje wielkie zainteresowanie dla możliwości importu z Iraku daktyli, wełny, nafty i artykułów skórzanych.

CYFRY HANDLU ZAGRANICZNEGO Iraku za rok 1933/34 wykazują pewną poprawę w stosunku do roku poprzedniego. Podczas gdy cyfry importu za rok 1933/34 były niższe, gdyż wynosiły 6.025.000 dinarów w porównaniu z 6.240.000 dinarami w roku poprzednim, cyfry eksportu zwiększyły się, mianowicie wyniosły 2.874.000 dinarów w porównaniu z 2.564.000 dinarami w roku poprzednim. Jednocześnie wzrósł handel tranzytowy, z 1.934.000 na 3.008.000 dinarów. Spadek importu nastąpił głównie wskutek mniejszych ilości sprowadzanych artykułów przez przedsiębiorstwa naftowe. Import tych artykułów wyniósł 1.017.000 dinarów w porównaniu z 1.163.000 dinarów w roku poprzednim. Udział W. Brytanji w imporcie tym wyniósł 33,64% wobec 34.92% w roku poprzednim; spadek ten tłumaczy się zmniejszeniem przywozu do Iraku tkanin bawełnianych, jedwabnych i ze sztucznego jedwabiu. Irak importował w ciągu całego roku towary bawełniane na sumę 941.000 dinarów wobec 1.110.000 dinarów, w tem z W. Brytanji na sumę 301.000 dinarów wobec 417.000 dinarów w roku poprzednim, wyroby z jedwabiu i ze sztucznego jedwabiu na 277.000 dinarów wobec 267.000 dinarów w roku poprzednim. Udział W. Brytanji w imporcie artykułów z jedwabiu i sztucznego jedwabiu spadł z 13.000 dinarów na około 700 dinarów. Irak jest bowiem jednym z rynków, na którym konkurencja Japonji jest bardzo silna. Irak eksportował swój zasadniczy artykuł, mianowicie daktyle, w roku ostatnim na sumę 835.000 dinarów wobec 879.000 dinarów w roku poprzednim, przyczem do W. Brytanji na sumę 113.000 dinarów wobec 149.000 w roku poprzednim. Eksport jęczmienia z Iraku był również mniejszy, wyniósł bowiem 207.000 dinarów wobec 213.000 dinarów, przyczem eksport do W. Brytanji tego artykułu zmniejszył się z 182.000 dinarów na 143.000 dinarów w stosunku do roku poprzedniego. Eksport pszenicy wzrósł z 63.000 dinarów na 72.000, przyczem eksport do W. Brytancji tego artykułu wzrósł z 5.000 dinarów na 19.000 dinarów. W. Brytanja sprowadziła również większe ilości skór, wełny, bawełny oraz nasion warzywnych w porównaniu z rokiem poprzednim. Cechą znamienną eksportu Iraku za omawiany okres jest znaczny wzrost udziału W. Brytanji w eksporcie Iraku. Wynosi on 30.000 dinarów.

W KWIETNIU R.B. IRAK EKSPORTOWAŁ zboża na sumę Ł. 46.730 w porównaniu z Ł. 31.085 w tym samym okresie roku poprzedniego. Iraski przedstawiciel handlowy w Kairze wskazał w swem sprawozdaniu na zwiększone miżliwości eksportu zboża z Iraku do Egiptu. Zaznaczył on, że Egipt sprowadza pszenicę z Australji po cenie znacznie wyższej, niż w Iraku i podkreślił, że Egipt może stanowić doskonały rynek zbytu dla zbóż iraskich.

SZOSA BAGDAD-HAJFA jest już ukończona; uroczystego otwarcia dokonali w dniu 16 lipca r. 1934 pp. H. Nathaniel i pułkownik Dwyer, pionerzy komunikacji przez pustynię. Szosa ta biegnie drogą na Rutbah. Mufraq, Erbid. Disr al Majami, Samakh, Tyberjadę do Hajfy. Długość jej wynosi 640 mil. Autobus Albion o sile 110 HP. specjalnie zbudowany dla tej drogi, kursujący na tej drodze raz tygodniowo, wyrusza z Bagdadu w poniedziałek o 6 rano i przybywa do Palestyny po 36 godzinach.

Z DNIEM 1 WRZEŚNIA R.B. otwarta zostanie linja telefoniczna między Bandadem a Berjutem.

TURCJA

KOMISJA MIESZANA TURECKO-IRASKA dla ustalenia granicy między temi państwami rozoczęła już swoją pracę. Na czele delegacji tureckiej stoi Rafat Bej, na

czele zaś delegacji iraskiej gubernator Mosulu Omar Bej

TURCJA ZAWARŁA Z JUGOSŁAWIĄ traktat przyjaźni, nieagresji i arbitrażu; ratyfikowany został on 2 lipca r.b. w Belgradzie.

WKRÓTCE nastąpić ma zawarcie traktatu handlowego między Turcją a Włochami.

BUDŻET RZĄDU TURECKIEGO na rok 1934/35 przewiduje dochody i wydatki na 184 miljony funtów tureckich.

ROZWÓJ ROLNICTWA. Rząd Turecki opracował plan rozbudowy rolnictwa. Gospodarka rolna ma być zintensyfikowana. Wprowadzone mają być ulepszenia, które mają podnieść poziom produkcji rolnej. Plan przewiduje również zasadzenie większej ilości drzew oliwkowych. Na czele poszczególnych okręgów krajów mają być postawieni rzeczoznawcy rolni, którzy kierować mają akcją w celu wzmożenia wydajności roli. Niektórzy absolwenci szkoły agronomicznej mają być wysłani na koszt państwa zagranicę w celu uzupełnienia ich wiadomości.

PRODUKCJA CUKRU. W b.r. otworzona została w Turcji czwarta fabryka produkująca cukier. Produkcja cukru w Turcji rozszerzyła się w ostatnich czasach znacznie i należy przypuszczać, iż w najbliższym czasie będzie ona mogła w zupełności pokryć potrzeby rynku wewnętrznego. W roku 1926 Turcja produkowała zaledwie 573 t. cukru, a już w r. 1933 — 52.343 t., przyczem obszar zajęty plantacjami buraków cukrowych wynosił 300.000 dunamów. W roku 1923 Turcja zakupywała zagranicą 67.654 t. cukru, a w r. 1932 — 23.336 t. cukru,

W MIEŚCIE SAMSUN powstała ostatnio fabryka mydła, która do przerobu używa olejów roślinnych. Fabryka ta urządzona została według najnowszych wymogów techniki. Fabryka ta produkować będzie oprócz mydła również oliwę, ekstrakty z nasion orzechowych, słonecznikowych, i makowych. W celu ulepszenia i zwiększenia uprawy roślin, potrzebnych danej fabryce do przerobu, zarząd fabryki rozdzielił między wieśniakami nasiona słonecznikowe, i inne. Działalność fabryki w tej dziedzinie rozciąga sę na okręg Sivas, Zile, Tokat, Amassia, Jozgat, przyczem zamierzane jest rozszerzenie jej również na okręgi położone nad morzem Czarnem.

PRZEPROWADZANE SĄ OBECNIE próby eksploatacji pól naftowych w prowincji tureckiej Mardin.

PREMJER RZĄDU TURECKIEGO. Ismed Pasza położył kamień węgielny pod pierwszą fabrykę bawełnianą, zakładaną z kapitałem ŁT. 1.500.000- Maszyny do urządzenia fabryki sprowadzone zostaną z Rosji

OGRANICZENIA DLA CUDZOZIEMCÓW. Rząd turecki wprowadził szereg ograniczeń, dotyczących cudzoziemców zatrudnionych w kraju. Szewcy, krawcy oraz szereg innych rzemieślników traci z dniem 22 lipca prawo pracy. Do końca maja 1935 zanulowane będą wszystkie koncesje udzielone cudzoziemcom na prowadzenie warsztatów rzemieślniczych lub też uprawiania wolnego handlu.

PERSJA

MIĘDZY RZĄDEM PERSKIM I AFGANISTAŃSKIM nastąpiła umowa, co do połączenia linij telegraficznych obu krajów. Otwarcie linji nastąpi jeszcze przed końcem roku bieżącego.

PARLAMENT PERSKI zatwierdził budżet nowego uniwersytetu w Teheranie. W uniwersytecie tym otwarte zostały następujące wydziały: teologji, filozofji, ekonomji politycznej, prawa medycyny, matematyki i fizyki.

NA ZEBRANIU „IMPERIAL BANK OF PERSIA" zostało przedstawione sprawozdanie gospodarcze p. Hugh Barnesa o osiągnięciu doskonałych wyników ekspansji gospodarczej w roku sprawozdawczym 1933. Fabryki włókiennicze w Ispahanie były w możności pokryć całkowite zapotrzebowanie ludności i armji. Na ukończeniu jest już budowa przędzalni w Szyraz, która jest zaopatrzona w najnowocześniejsze maszyny, sprowadzone z Wielkiej Brytanji, powstają również 2 cukrownie, które wraz z dwiema już czynnemi będą pokrywały całkowicie zapotrzebowanie kraju. W dziedzinie komunikacji Persja osiągnęła także zadawalające wyniki przez budowę szosy z Teheranu do Czalonsu nad morzem Kaspijskiem. Rozwój przemysłowy kraju należy zawdzięczać inicjatywie i wysiłkom Szacha Perskiego. W związku z ekspansją przemysłową kraju zostały nałożone nowe podatki, które zaciążyły do pewnego stopnia na ludności, dotkniętej kryzysem.

PRODUKCJA ANGLO-PERSIAN OIL COMPANY, LTD. za miesiąc czerwiec r.b. wyniosła 628.000 tonn; za całe pierwsze półrocze 1934 roku wynosi 3.709.000 tonn.

OSTATNIO OTWARTA ZOSTAŁA w Teheranie fabryka szkła i kryształów. Wyrabiać będzie ona również butelki, co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju produkcji win i likierów.

TRANSJORDANJA

DYMISJA MINISTRA MUCHAISINOWA. Emir Abdulla bezpośrednio po powrocie z Londynu udzielił dymisji swemu ministrowi Mohammedowi Muchaisinowi. Ten ostatni bardzo ostro zwalczał sprzedaż ziemi dla kolonizacji żydowskiej. Zdymisjonowany minister stał ponadto pod zarzutem informowania prasy arabskiej o wszystkich szczegółach pertraktacyj między emirem Abdullą z przedstawicielami Agencji Żydowskiej.

ZAPOMOGI RZĄDU. Rząd transjordański wyznaczył kwotę ŁP. 25.000.- jako zapomogę dla szczepu Bnej Chasan, który znajduje się obecnie w ciężkich warunkach materjalnych.

RZĄD TRANSJORDAŃSKI postanowił zwolnić obszar Es-Salt z podatków w sumie Ł. 13.000.-

NOWY BANK W AMMANIE. W Ammanie utworzony został nowy bank, zadaniem którego ma być finansowanie wszelkich robót rolnych w kraju. Kapitał zakładowy banku wynosi ŁP. 5.000.-

OSTATNIO ZAREJESTROWANA została rolnicza spółka transjordańska z siedzibą w Ammanie. Kapitał tej spółki wynosi Ł. 5.000.-

CYPR

OGÓLNY IMPORT W I KWARTALE 1934 R. wyniósł Ł. 335.471, przewyższając o Ł. 35,127 import Cypru w tym samym okresie roku poprzedniego. Szczególną zwyżkę wykazuje cyfra importu towarów bawełnianych (+3.214) żelaza (+31.529), skóry podeszwowej, przyrządowi przyborów medycznych nafty i benzyny, wyrobów jedwabnych oraz drzewa. Spadek wykazuje cyfra importu kawy surowej, mąki pszennej (-16.587), tytoniu surowego (-3.816) i wyrobów wełnianych. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż wartość eksportu w tym samym okresie znacznie się powiększyła, a mianowicie wyniosła ona Ł. 247.571, wykazując wzrost o Ł. 27.181 w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego. Szczególnie wzrosły cyfry eksportu azbestu (+8.100), pomarańczy i cytryn (+26.139), mułów, cebuli, kartofli, rodzynek i tytoniu surowego. Obniżyły się zaś cyfry eksportu migdałów, marchewki (-4.184), surowej bawełny (-3.921), pirytów (-21.890), jedwabiu surowego, wina i drzewa.

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w maju 1933 r. i 1934 r.

	MAJ 1933			MAJ 1934		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	15	415	+400	135	503	+368
Egipt	1.069	176	—893	1.147	221	—926
Syrja	—	28	+ 28	—	104	+104
Persja	16	11	— 5	30	21	— 9
Turcja	34	74	+ 40	15	1	— 14

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń-maj 1934 w porównaniu w tymże okresem r. 1933

	Styczeń-Maj 1933			Styczeń—Maj 1934		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	369	2,034	+1.665	733	4.132	+3.399
Egipt	3,462	948	—2.514	7.969	1.569	—6.400
Syrja	—	196	+ 196	13	405	+ 392
Persja	168	207	+ 39	194	342	+ 148
Turcja	865	338	— 527	307	221	— 86

Wywóz rur do krajów Bliskiego Wschodu w czerwcu 1934 r. oraz w okresie styczeń—czerwiec tegoż roku

	Czerwiec 1934		Styczeń—czerwiec 1934	
	Ilość tonn	Wartość zł.	Ilość tonn	Wartość zł.
Palestyna	305,2	125,051,70	2,218,7	988,817,91
Egipt	9,3	4,672,—	1,006,3	77,405,35
Syrja	—	—	247,3	100,380,83
Irak	12,3	5,142,82	44,5	21,898,57

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w styczniu i lutym 1934 roku

	Styczeń 1934 r.	Luty 1934 r.
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	1,100,761	954,999
w tem towary	1,075,700	928,383
Wywóz ogółem	563,063	640,945
w tem towary	462,509	567,364
Reeksport	13,733	12,286
Tranzyt	13,733	10,464

Główne artykuły przywozu do Palestyny w styczniy i lutym 1934 roku

	Styczeń 1934		Luty 1934	
	Kwintale	Ł. P.	Kwintale	Ł. P.
Ryż	7,195	5,883	5,024	4,768
Pszenica	57,821	41.378	54,009	35,611
Mąka pszenna	33,165	28,996	12,826	11,445
Bydło (sztuk)	906	8,968	1,382	12,224
Cukier	17,645	15,162	13,503	11,374
Kartofle	11,493	6,063	10,491	5,554
Drzewo budulc. m³	12,032	23,452	8,539	18,041
Żelazo w sztabach i prętach	21,949	13,451	22,823	14,349
Rury i ich łączniki	13,134	22,733	9,543	17,701
Drzewo na skrz. pom. m³	12.806	36,497	9.754	34,767
Przędza baweln.	591	6,979	601	6,358
Tkaniny baweln.				
szare	1,070	7,663	538	3,904
bielone	449	6,507	537	6,981
farb. i druk.	1,168	18,389	1,324	23,457
Tkaniny wełniane	135	7,264	176	10,905
„ jedwabne	253	12,555	348	17,553
Benzyna (litrów)	2,493,626	13,056	2,645,938	13,527
Nafta (litrów)	5,016,982	15,200	3,645,500	10,885
Papier do pakowania	1,138	2,036	793	1,426
Papier druk.	1,488	2,438	708	1,198
Automobile (sztuk)	338	50,019	245	37,311

Główne artykuły wywozu z Palestyny w styczniu i lutym 1934 roku

	Styczeń 1934		Luty 1934	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Wino (litrów)	98,269	5,055	118,654	3,005
Pomarańcze (skrz.)	900,096	403,043	998,692	499,345
Oliwa	210	1,452	35	240
Olej słonecznikowy	—	—	—	—
Migdały	61	244	65	307
Skóry surowe i wyprawione	417	958	798	1,965
Cement	390	102	490	132
Pończochy (tuz.)	2,682	612	2,966	781
Mydło	1,005	2,395	2,288	5,933
Zęby sztuczne	—	2,912	—	2,553

Handel zagraniczny Palestyny w styczniu i lutym 1934 ruku według poszczególnych krajów

Kraje	Styczeń 1934				Luty 1934			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytanja	219,335	260,481	684	91	163,415	321,277	2,120	—
Niemcy	130,417	118,879	483	—	107,711	167.214	549	—
Francja	25,270	5,338	88	—	20,960	6,637	495	—
Włochy	28,798	35,179	163	—	38.678	8,432	106	—
Rumunja	71,190	19,026	4	—	47,988	16,661	—	—
Egipt	44,921	3,845	7,682	265	53,133	5,444	3,887	380
Syrja	63,349	12,362	3,456	1326	35,077	14,816	3,150	1,039
Irak	12,684	385	1/6	143	15,686	199	499	190
Persja	4,506	12	50	—	1,815	—	—	—
Turcja	63,349	3	—	—	50,155	4	18	—
Arabja	401	5	5	—	220	133	—	—
Polska	27,674	1,367	144	—	27,817	2,206	93	—

Zmiana stawek celnych na zboże, mąkę i kaszę

W numerze 449 z dn. 28 czerwca 1934 r. „PALESTINE GAZETTE" ukazało się rozporządzenie Dyrektora Departamentu, Ceł, Akcyz i Handlu, ustalające wysokość cen zboża, mąki i kaszy, stanowiących podstawę do wymiany stawek celnych przywozowych na powyższe artykuły. Poniżej podajemy je w tłumaczeniu.

Na zasadzie uprawnień z tytułu paragrafu 3-go rozporządzenia (N. 4) o taryfie celnej 1933, Dyrektor Ceł, Akcyz i Handlu określił wartości towarów wymienionych poniżej w celu wyznaczenia opłat celnych wg. paragrafu 2-go wspomnianego rozporządzenia, na okres 3 miesięcy, poczynając od dnia 1 lipca 1934 r.- jak następuje:

MĄKA PSZENNA:

/a/	gatunek I.	Marki takie, jak „North-king", „Norther-Gold', „Three Misses", „Britains-Queen", „Gold-Medal", „Tower", „Nelson", „Westmiuster", „Greet-West', „Red Drogon" i „Lion" oraz inna mąka tego gatunku	ŁP.	10.675
/b/	gatunek II.	Marki takie, jak „Brillant", „Novelty ", „Silver Crown", „Harrison", Pearless", „Dringo", „Henko", „Eclipse", „Charlick", oraz inna mąka tego gatunku	ŁP.	7.325
/c/	gatunek III.	Marki takie, jak „Stella N. 1", „Farine Special Extra", „O Stellato Flour" oraz inna mąka tego gatunku	ŁP.	6.500
/d/	gatunek VI.	Marki takie, jak „B — 3", „B — 4", „OOO", „G — 5", „G — D", „Extra Fleur" oraz inna mąka tego gatunku	ŁP.	4.825

MĄKA ŻYTNIA

/a/	gatunek I.	Marki takie, jak: Cream of Rye" oraz inna mąka tego gatunku	ŁP.	10.000

/b/ gatunek II.	Mąka innego gatunku oprócz „Straight Mill"		
/c/ gatunek III.	„Straight Mill"	LP.	5.500

ŻYTO

Wszystkie gatunki	ŁP.	4.875

PSZENICA

/a/ Twarda	ŁP.	6.435
/b/ Miękka	ŁP.	6.250

OD REDAKCJI:

Prace ogłaszane w „Palestynie i Bliskim Wschodzie", są wyrazem osobistych przekonań autorów.

Niezamówione manuskrypty zwraca się tylko w razie załączenia adresowanej koperty i znaczków pocztowych. Uprasza się autorów o przysyłanie wyłącznie maszynopisów.

OD ADMINISTRACJI:

Uprasza się o nadsyłanie zaległych należności za poprzednie numery „Palestyny i Bliskiego Wschodu", względnie o uiszczenie prenumeraty za trzeci kwartał b. r. Wpłaty załączonym blankietem na konto P. K. O. Nr. 9231. Polsko-Palestyńska Izba Handlowa, Warszawa.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.

Biuro czynne od godz. 9 do 15.

PRENUMERATA:

Kwartalnie	*zł.*	*4.—*
Półrocznie	„	*7.50*
Rocznie	„	*15.—*
Cena pojedynczego egzemplarza	„	*1.50*

CENY OGŁOSZEŃ:

1/1 stronica	*zł.*	*200.—*
½ „	„	*110.—*
¼ „	„	*60.—*

Wydawca: POLSKO-PALESTYŃSKA IZBA HANDLOWA.

Redaktor: J. KINCLER

Sekretarz: P. WASERMAN

Druk. „Monolit", Warszawa, ul. Elektoralna 3, tel. 5.81-92.